יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשן (טאבעלע פון די מלוכה־לאטעריע — זעה 9 זייט) היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 219 | Łódź, Środa 18 września 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ׳ אלול תרצ״ה | № 219

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מלחמה אין אייראפא ווערט אויסברעכען

אויב ס׳וועלען אנגעווענדעט ווערען סאנקציעס געגען איטאליען

סענסאציאנעל׳ער אינטערוויאו מיט מוסאליני׳ן

פאריז, 17 (ספ. טעל.)
„מאטען“ פערעפענטליכט א געשפרעך פון איהר רוימישען קארעספאנדענט מיט מוסאליני׳ן.

מוסאליני האט אין אנהויב ערקלערט, אז די אינטערנאציאנאלע כוחות, וועלכע שטעלען זיך איצט אקעגען איטאליען ווילען ערנידריגען דעם פא־שיזם. זיי האט זיך, אבער איינגעגעבען נאר צו צו־רייצען איטאליען. די פערביטערונג פון איטאליען וועט לאנג דויערען, ווייל אויב דאס איטאליענישע פאלק איז זעהר עמפינדליך אין פריינדשאפט, וועט עס אבער קיינמאל נישט פערגעסען קיין בעליי־דיגונג.

איטאליען האט ליב אזא שלום, וועלכער זאל זיך שטיצען אויף גערעכטיגקייט. איטאליען האט פאר ענגלאנד געהאט די געפיהלען פון דער טריי־עסטער פריינדשאפט. מיט פערוואונדערונג זעהט אבער איטאליען, אז דאס ענגלישע פאלק, וועל־כעס בעהערשט די וועלט, וויל נישט פערגינען אי־טאליען א שטיקעל ארימע ערד אונטער דער אפ־ריקאנישער זון, הגם מיר פערזיכערען, אז די ענגלישע אינטערעסען אין אביסיניען וועלען גע־שוינט ווערען.

איטאליען געהט מיט א גלייכען וועג. זי וועט קיינמאל נישט אננעהמען קיין פיינדליכע שטעלונג בנוגע אייראפאאישע מלוכות. אויב אבער ס׳וועט אונטערגענומען ווערען א מיליטערישע אפע־ראציע געגען איטאליען, בעדייט דאס מלחמה. איטאליען וויל דאס נישט, אבער זי האט נישט קיין מורא.

מוסאליני האט דאן געפרעגט צי אנשטאט די שאדענס, וואס וואלטען געקומען פון קאלאניאל־אפעראציעס, זאל די צאהל דערהרגעטע בעטרעפען מיליאנען. דערפאר וועלען טראגען די פעראנטווארט ליכקייט די, וועלכע וועלען האבען פונאנדערגעפלא־קערט די קאטאסטראפע. מוסאליני קען נישט פערשטעהען, ווי אזוי מ׳קען וועלען אנצינדען א שרפה אין א גאנצער שטאט, ווען עס ברענט איין הויז.

מוסאליני האט אנגעוויזען, אז אין פערלויף פון איין טאג קען איטאליען מאביליזירען 10 מיליאן. אויב ס׳וועלען געגען איטאליען אנגעווענ־דעט ווערען סאנקציעס, וועט זי קענען מאביליזירען נאך גרעסערע כחות. מוסאליני וויל אויך וויסען, צי פראנקרייך וועט זיך פעראייניגען צו די מילי־טערישע סאנקציעס און ווארענט, אז סאנקציעס טראגען אין זיך די געפאהר פון ענדערען די גאנ־צע אייראפאאישע לאנד־קארטע.

וואס וועט טון ענגלאנד?

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
„דיילי טעלעגראף“ רעדט ארום די זיצונגען פון „קאמיטעט פון פינף“. די צייטונג האלט, אז דער קאמיטעט וועט פעסטשטעלען, אז אביסיניען איז נישט פעהיג צו ערפילען די פליכטען און וועט איינפיהרען אן׳אינטערנאציאנאלע קאנטראל. ווייטער דארף אביסיניען אפטרעטען די פראווינצען אגאדען און דאנקאלי די איטאליענער פאר טערי־טאריאלע קאנצעסיעס מצד ענגלאנד און פראנקרייך.

ס׳איז אבער פערהאן ווייניג האפנונג, אז אי־טאליען זאל אננעהמען דעם בעריכט אלס יסוד פון דיסקוסיע.

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
פרעמיער באלדווין איז צוריקגעקומען קיין לאנדאן. היינט וועט פארקומען א זיצונג פון מי־ניסטארען־ ... וועגען דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען אין זשענעווע.

צי וועט איטאליען ארויסטרעטען פון דער פעלקער־ליגע?

רוים, 17 (ספ. טעל.)
דער ארויסטריט פון איטאליען פון דער פעל־קער־ליגע ווערט אפהענגיג געמאכט דערפון, צי די ליגע וועט אננעהמען סאנקציעס געגען איטאליען.

אין איטאליען האלט מען, אז ענגלאנד וועט נישט אננעהמען קיין סאנקציעס, וואס זאלט דער פיהרט צו א מלחמה. מ׳האלט אויך, אז פראנקרייך וועט נישט העלפען ענגלאנד דערצו.

וואס האט בעשלאסען „דער קאמיטעט פון 5“

זשענעווא, 17 (ספ .טעל.)
נאך די בעראטונגען פון „קאמיטעט פון 5“ וועלכע האבען געדויערט א גאנצען טאג, איז היינט אין אווענד ארויסגעגעבען געווארען פאל־גענדער קאמוניקאט:

„דער קאמיטעט פון 5 האט היינט פארטגע־זעצט די ארבייטען צו געפינען א פרידליכע לעזונג פון דעם אביסיניש־איטאליענישען קאנפליקט. מאר־גען אינדערפריה, וועט פארקומען נאך א זיצונג, כדי ענטגילטיג צו רעדאגירען די פארשלאגען, וועלכע קענען דינען אלס יסוד פאר אונטער־האנדלונגען“.

בנוגע דעם דאזיגען קאמוניקאט געהען ארום פערשידענע קלאנגען. מ׳האלט, אז דער קאמי־טעט האט בעשלאסען נישט אנצונעהמען קיין ענט־גילטיגע פעראָרדנונגען, נאר מאכען פארשלאגען. די פארשלאגען וועלען זיין, אז אביסיניען זאל ארונטערפאלען אונטער דער קאנטראל פון דער פעלקער־ליגע. די קאנטראל זאל נישט זיין קיין פאליטישע און מיליטערישע, נאר אדמיניסטרא־טיווע פאליצייאישע, ווירטשאפטליכע, געזעל־שאפטליכע און געריכטליכע. מיט׳ן הסכם פון אבי־סינישען קייזער זאל געמאכט ווערען א יסוד פאר דער ציוויליזאציע אין לאנד. און פאר בעזיטיגען די געפאהרען פאר פרעמדע, וואס ארבייטען אין אביסיניען און פאר די איטאליענישע קאלאניעס.

מ׳האלט, אז איטאליען וועט באלד אפווארפען די פארשלאגען פון קאמיטעט.

מ׳טראכט שוין וועגען עוואקוא־רען נעאפאל.

רוים, 17 (ספ. טעל.)
אין נעאפאל איז פערעפענטליכט געווארען א קאמוניקאט. וועלכער זאגט אן, אז ס׳וועט צו־בויפגעשטעלט ווערען א רשימה פון פערזאנען, וועלכע וועלען מוזען פערלאזען נעאפאל אין פאל פון א מלחמה־קאנפליקט. אין קאמוניקאט ווערט געזאגט, אז נעאפאל איז א שטאט, וועלכע קען לייכטער בעפאלען ווערען ווי יעדע אנדערע שטאט, דעריבער דארפען די, וועלכע האבען נישט קיין גענוגענדע מיטלען, פערלאזען די שטאט און דאר־פען זיך שוין רעגיסטרירען, וואוהין זיי וואל־טען געוואלט פאהרען.

די אביסינישע מאביליזאציע

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
דער מאביליזאציע־דעקרעט אין אביסיניען איז שוין פערטיג. ער דארף נאר אונטערגעשריבען ווע־רען דורך דעם קייזער.

> ## מורא׳דיג געשעהעניש
> ## אויף סאלנא 11
> **א סענסאצ. און שוידערליכע ענטדעקונג**
> פרטים זעה 7-טע זייט

ערפאלג פון רויטען מיליטער אין כינא
דאס רעגירונגס־מיליטער ציהט זיך צוריק

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
נאך א בלוטיגער שלאכט, וועלכע האט גע־דויערט עטליכע טעג האט דאס רויטע מיליטער זיך ארייננעריסען אין דער שטאט סאנדזי אין דער פראווינץ הונאן. דאס נאנקינער מיליטער ציהט זיך צוריק אויפ׳ן גאנצען פראנט. די אפענזיווע פון רויטען מיליטער ענטוויקעלט זיך אין דער ריכטונג פון דער שטאט טשאנדע. די הויפט־שטאט פון הונאן .מיט׳ן רויטען מיליטער פיהרט אן גענ. האָ־לון, דער פעהיגסטער קאמוניסטישער אנפיה־רער פון דער כינעזישער ארמעע.

אפגעשאפען דעם דייטש־אמעריקאנישען האנדעלס - אפמאך

וואשינגטאן, 17 (ספ. טעל.)
דער פרעזידענט רוזוועלט האט מיטגעטיילט אז אויפ׳ן פערלאנג פון דייטשלאנד ענדיגט זיך דעם 15 אקטאבער דער האנדעלס־אפמאך צווישען דייטש לאנד און אמעריקא. דער פינאנץ־דעפארטאמענט האט ערקלעהרט, אז פון דעם טאג אן וועט דער צאל אויפ׳ן דייטשען אימפארט געהעכערט ווערען לויט די מאקסימאלסטע סטאוועס.

ענגל. פלאט איז גריכענלאנד

לאנדאן, 17 (ספ .טעל.)
פון אטען מעלדעט מען, אז לויט א קאמוני־קאט פון אינערן־מיניסטעריום, זענען 3 פארטען אין גריכענלאנד גרייט אויפצונעהמען דעם ענגלישען פלאט, וועלכער קומט כסדר צו די גריכישע ברעגעס.

דעם ה׳ מ. קאפעל און פאמיליע
צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכער טאכטער
ב״ע
פראניא ליפקינד
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
ב. ל. פיוועניצא און פרוי, ווארשא.

דער שווערגעטראפענער פאמיליע בערגער
ווי אויך דער פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז
צוליב׳ן טויט פון פערדינסטפולען עסקן
ב״ע
אליעזר חנוך בערגער
דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגען מיטגעפיהל
אין נאמען פון די יודישע זעלנער (לאדזער גארניזאן)
משה עפשטייז.

שטרייק פון פראנצויזישע פויערים

זיי האבען בעשלאסען נישט צו צאהלען קיין שטייערען

פאריז, 17 (ספ. טעל.)
דער פויערים־פראָנט האָט אָנגענומען נייע בעשלוסען וועגען שיצען די פויערים־אינטערעסען. די אָרגאַניזאַציע האָט אויפגעפאָדערט אַלע פויערים, אַז זיי זאָלען צוריקשיקען די מאָהנונגס־צעטלען אויף שטייערען און זאָלען נישט צאַהלען קיין שטייערען.

פאריז, 17 (ספ. טעל.)
די אַגיטאַציע פון פויערים־פראָנט רופט אַרויס אַ בעאונרוהיגונג אין די פּאָליטישע קרייזען. ס'איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַן'אויפפאָדערונג צו די פויערים, אַז זיי זאָלען קויפען נאָר ביי די סוחרים און אינדוסטריעלער, וועלכע וועלען פאָדערן אָפּ־צושטעלען דעם אימפּאָרט פון תבואה, פלייש, גריני־ציינ און מילך־סחורות. די רעגירונג האָט וועגען דער דאָזיגער פראַגע צונויפגערופען אַ ספּעציעלע זיצונג.

פון די שלוס־זיצונגען פון מכבי־וועלט־קאנגרעס

בעשלוסען וועגען דער אידעאלאגיע פון מכבי

בריןן (יט"א) אויף דעם נאָר וואָס געשלאָסענעם מכבי־וועלט־קאָנגרעס האָט זיך אויף די לעצטע זיצונגען אַנטוויקעלט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע וועגען דער אידעאָלאָגיע פון מכבי, וואָס איז איניצירט גע־וואָרען דורך אורי נדב (א"י) נאָכדעם ווי די אידעאָ־לאָגישע פּלאַטפאָרם פון מכבי איז פּעראייִנהייטליכט געוואָרען אויף דעם פּערמאַנענץ ־ אויסשוס, איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, וואָס שטעלט פעסט, אַז מכבי זאָגט זיך אַרויס פאַר אַן'אייִנהייטליכען איבערפּאַרטייאישען ציוניזם און פעראורטיילט די שפּאַלטונגס ־ טענדענצען אין דער ציוניסטישער בע־וועגונג. די לאַנד פערבאַנדען פון מכבי ווערען פער־פליכטעט צו שטאַרקען די ציוניסטישע וועלט־אָר־גאַניזאַציע, אַלס די איינציגע טרעגערין פון דער ציו־ניסטישער בעוועגונג. די שקל־פליכט פון דער ציו־ניסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע איז אויך אַ פליכט פון מכבי.

דער מכבי־קאָנגרעס האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אָרגאַניזירען סיסטעמאַטישע ספּאָרט־אויספלוגען פון א"י אין די גלות־לענדער. אין יאָהר 1936 זאָל אין א"י פאָרקומען דער ערשטער צוזאַמענפאָהר פון ספּאָרט־אינסטרוקטאָרען. די ווינטער ־ מכביאַדע וועט אָרגאַניזירט ווערען אין פעברואַר 1936 אין טשעכאָסלאָוואַקיי.

ווייטער זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה בע־שלוסען צו שטיצען די אויסלייזונג פון באָדען דורך דעם קרן־קימת ווי אויך די תוצרת־הארץ. כדי צו פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע פאַר דעם כפר־המכבי, וועט פון תל־אביב אַרויסגעשיקט ווערען אין די גלות־לענ־דער אַ רעפּרעזענטאַטיווע פוטבאָל־מאַנשאַפט. איי־נע פון די רעזאָלוציעס שטעלט פעסט, אַז מכבי בע־טראַכט זיך פאַר דעם איינציגען טרעגער פון דעם אייִנהייטליכען ספּאָרט ־ געדאַנק, וואָס נעמט אַרום אַלע שיכטען פון יודישען פאָלק. די מכבי בעוועגונג שטיצט די גרונד־יסודות פון דער יודישער רעליגיע און אָנערקענט די העברעאישע שפּראַך פאַר דער שפּראַך פון יודישען פאָלק.

געשטארבען א יודישער עסקן אין דייטשלאנד

וויען (יט"א) פון ערפורט איז ערהאַלטען גע־וואָרען אַ מיטטיילונג, אַז דאָרט איז געשטאָרבען אין עלטער פון 56 יאָהר פון אַ האַרץ־שלאַג דער יודישער עסקן און אַרויסגעבער פון די יודישע געמיינדע־ציי־טונגען אין ערפורט, מאַגדעבורג און האַלע ד"ר לעאָ קאַמניצער. דער פערשטאָרבענער איז אין משך פון לאַנגע יאָרען געווען סינדיק פון „צענטראַל־פער־איין" אין טירינגען און פּאָרזיצער פון דעם אָרטי־גען פערבאַנד פון יודישע פראָנט־זעלנער. נאָך דער היטלער ־ איבערקעהרעניש זענען קאַמניצער'ס ציי־טונגען אָפּגעשטעלט געוואָרען און עס איז אויך פער־באָטען געוואָרען דער לאַנד־פערבאַנד פון „צענ־טראַל־פעראיין" אין טירינגען, בראש פון וועלכען עס איז געשטאַנען ד"ר לעאָ קאַמניצער.

געשטארבען א ציוניסטישער עסקן אין ירושלים

ירושלים 17 (יט"א טעלעגראַפיש)
אין עלטער פון 64 יאָהר איז געשטאָרבען דער בעקאַנטער ציוניסטישער עסקן יהודה לייב ווילענ־סקי. ער איז אַמאָל געווען רב אין קרעמענטשוק.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 101-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג
ספעקטועלע בעראַטונגען און פסיכא־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָווענד

פאר גאלד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאַז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9–11 און פון 6–8 אָוונט

צאהן־ארצט
LEOPOLD
WINNYKAMIEN
פלאץ קאשטשעלני 4
נעמט אָן פון 10–2 און פון 4–8 אָוונט

Dr. med.
P. Braun
ספעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען
וואוינט יעצט: פּיעטריקאווער 81,
טעל. 100-57.
נעמט אָן פון 8–1 און פון 4–8 אָוונט.

DR. MED. H.
Różaner
ספעציאַליסט פאַר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנק
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אָן פון 9–1 פאַרמ. און פון 5–9

כעמיש־באקטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
פ. שאץ, לאדז,
פיעטריקאווער 37.
פיהרט דורך זעמעל, ערצטליכע אַנאַליזען

סטארשי פעלדשער
ש. דערעש
4 לוטאָמיערסקאַ 4, (האָטעל־גאַס)
טעל. 184-78
נעמט אָן פון 8 ביז 10 פריה און פון 1.30 ביז 4 נאָכמ. און פון 6–7 אָווענד.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
פון ווערקצייג
פּירמע אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11-13 ליסטאָפּאַד 11-טער

„תומכי־אורחים"
פאמארסקא 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט דאָס אין פער איינס־קאָנצעלאַריע אַמטירט
אַן'אַדוואָקאַט
יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 7 ביז 8.30 אָוונט און ערטיילט
יורידישע עצות
פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אינפערמעגליכע — געניצליך אומזיסט.
אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גע־נומען פאַר דורכפיהרען ספּראַוועס
די פערוואַלטונג.

אויערן, נאז און האלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 9–2 און פון 4–8 אָוונט.

Dr.
Wajnberg
ספעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ־ און סקלעראָז־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145,
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

ד"ר
ל. שיפמאן
האָט זיך איבערגעציגען
פון זשעלאַנאַ 3
אויף 64 זאַכאַדניאַ 64
פראָנט, 2-טער שטאָק. טעל. 106-72.

Dr. med.
M. JAKUBOWICZ
צוריקגעקעהרט
פאלודניאווא 9, טעל. 109-71
נעמט אָן פון 10—12 און פון 4—6 אָוונט.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30

Doktór
A. S. TENENBAUM
Piotrkowska 109, tel. 220-25
powrócił.

א גרויסער אויסוואהל פון
וואונש־קארטען
אין דער בעוואוסטער
שנעל־דרוקעריי
בראמבערג
צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 255-09
ווי אויך אַלע אַרט
דרוק־ארבייטען
ווערען אויסגעפיהרט
צו ביליגע פרייזען.
קומט און איבערציינט אייך!

DR.
J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 122-95.
נעהמט אָן פון 1–2 און פון 6–8 אָווענד.

DR. MED.
A. WITOŃSKI
Choroby serca i płuc
powrócił.
Cegielniana 20, tel. 102-77
Godziny przyjęć 6-8.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Gdańska 11
טעל. 123-47 (רוג קאָנסטאַנטינער)
נעהמט אָן פון 4–6 נאָכמ.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
6. שערפּיעז 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאַל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע.
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָווענד. זונטאָג פון 10—1 בײטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

לעזט און
פערשפרייט
דעם נייעם
פאלקסבלאט

אכטונג, פריזיער־מייסטער!
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אַלע אונזערע מיטגלידער, אַז היינט מיטוואָך, ד. 18 סעפטעמבער ה. י. 9 אַ זייגער אָווענד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל
אַן'אויסערארדענטליכע
פערזאמלונג
געווידמעט די אַקטועלע פּראָפעסיאָנעלע פראַגען, און הויפּט־זעכליך אויסצובעסערן די לאַגע אין פאַך.
צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאָג־אָרדנונג, ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען צאָהלרייך און פּינקטליך צו ערשיינען.
מיט אַכטונג
די פערוואלטונג פון פריזיער־צעך
אין לאדז, פּילסודסקיעגאָ 69.

אכטונג אכטונג
חברים צייטונגס־פערקויפער
ביי „פועלי אגודת ישראל". ווסכאָדניאַ 66.
אויף דער קאָנפערענץ פון 17-טען סעפטעמבער ד. י. מיט ה' קאָזאַקעוויטש זענען מיר געקומען צו פאָלגענדען הסכם:
די חזרה ווערט אָפּגעגעבען איינמאָל אין דער וואָך. גלייכצייטיג וואָרנען מיר אַלע צייטונגס־פער־קויפער, אַז זיי זאָלען נישט געבען אויסצולייענען קיין שום צייטונגען אין געגענפאַלס וועלען די יע־ניגע, וואָס וועלען יאָ געבען אויסצולייענען וועלכע עס איז צייטונגען שטרענג בעשטראָפט ווע־רען, זאָגאַר ביז'ן אָפּשטעלן איגאַנצען דעם פערקויף.
די פערוואלטונג

Panu LEONOWI LIPKINDOWI
z powodu zgonu Jego
B. P. ŻONY
najgłębsze współczucie wyraża
B. Kupfer.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָווענד.

Dr. M. LEWENFISZ
rentgenolog
POWRÓCIŁ
Prześwietlenia i zdjęcia rentgenowskie
Naświetlania rentgenem powierzchowne i głębokie DJATERMJA.
Piotrkowska 181, tel. 222-50

Dr. J. Lubicz
כירורג און אָרטאָפּעד
צוריקגעקעהרט
9 פאלודניאווא 9
טעל. 183-17.

DR. MED.
Szymon Grynberg
פּילסודסקיעגאַ 55, טעל. 168-58
(אָרדינירט זומער אין ווישניאָוואַ־גוראַ)
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

DR. MED.
N. Rozen
צאהן־כירורג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
אַל. קאָשטשושקי 17 טעל. 216-57.

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10–2 און פון 4–7 אָווענט

יודען וועלען האבען א „גן עדן“

זאגט היטלער פאר זיינע נאצי-פיהרער

דערוויל געהט א נייע אנטיסעמיטישע כוואליע אין גאנץ דייטשלאנד

בערלין, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
די דייטשע נאכריכטען-ביורא האט פערעפענט-ליכט א האלב אפיציעלע ערקלערונג אין שייכות מיט יודען-געזעץ. דאס ביורא דריקט אויס דעם גלויבען, אז די יודען דארפען זיין צופרידען פון די אונ-גלייכע רעכט. ווייטער ווערט געזאגט אין דער ער-קלערונג, אז יודען אלס נאציאנאלע מינדערהייט וועלען קענען פיהרען אנ'אייגען קולטורעל און נאציא-נאל לעבען, און וועלען געניסען פון דער שוץ פון דער רעגירונג.

בערלין, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
נאך דעם נאצי-קאנגרעס אין נירענבערג, האט היטלער איינגעלאדען די פיהרער פון דער נאציא-נאל - סאציאליסטישער פארטיי און זיי געדאנקט פאר זייערע ליסטונגען. וועגען דעם יודען-געזעץ האט היטלער ערקלערט, אז אין דער נאציאנאל - סאציא-ליסטישער מלוכה, וועלען יודען קענען פיהרען אנ-איינגען נאציאנאל - לעבען ווי אין קיין שום אנדער לאנד (?). דערביי האט דער „פיהרער“ אונטערגע-שטראכען, אז די נאציאנאל-סאציאליסטישע פארטיי וועט נישט דערלאזען צו איינצעלנע טערור-אקטען. נעגען יודען.

* * *

בערלין, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
דער יט״א שליח אין בערלין טיילט מיט, אז צו-ליב פערשטענדליכע טעמים, האלטען זיך די יודישע פארשטעהער אפ פון צו געבען וועלכע ס'איז קא-מענטארען צום יודען-געזעץ, וואס בערויבט די יודען אין זייערע רעכט. אין די יודישע קרייזען האלט מען, אז מיט דעם יודען - געזעץ האט דער יודען-פרעסער יוליוס שטרייכער אפגעהאלטען א פולען נצחון. מען איז איבערצייגט, אז פון היינט אן, וועלען די יודען אין דייטשלאנד געהאלטען ווערען אלס ערוב'ניקעס, אויב דער באיקאט וועט האבען א שעדליכע ווירקונג אויף דער דייטשער ווירטשאפט.

* * *

בערלין, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
פון די בעריכטען, וואס קומען אן פון פערשידע-גע פונקטען אין דייטשלאנד, וועט אויף דער גאנצער פראווינץ פארטגעזעצט ווערען די אנטיסעמיטישע אקציע, וואס מאכט די יודען אונמעגליך צו פערשא-פען זיך שפייז, און וואס עס פיהלט זיך לעצטענס א דוחק. יודישע מוזיקער ווערען נישט צוגעלאזען אפילו אין קיין פריוואטען ארקעסטער.

פערמשפט 3 הסתדרות מיטגלידער

פאר דעם איבערפאל אויף רעוויזיאניסטען

תל-אביב, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
היינט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען די „הסתדרות“-מיטגלידער, וועלכע זענען אנגע-קלאגט געווארען אין דעם איבערפאל אויף רע-וויזיאניסטען אין רמת גן. איינער איז פערמשפט געווארען אויף 7 חדשים, 2 צו 5 חדשים, דער דריטער אויף 3 טעג ארעסט

וויכטיגע קאנפערענץ ביים מלוכה-פרעזידענט

וועגען אויסגאנג פון די וואהלען

ווארשא, 17 (טעלעפאניש)
נעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ ביים מלוכה-פרעזידענט מיט'ן אנטייל פון פרעמיער סלא-וועק און די געוועזענע פרעמיערען פריסטאר. שוויטאלסקי און יענדזשעיעוויטש.
די דאזיגע קאנפערענץ איז אין די פאליטישע קרייזען פון [illegible] קאמענטירט געווארען. מען האט זי אויסגעטייטשט מיט דער פראגע פון ענ-דערונגען אין דער רעגירונג און מיט'ן צונויפ-רופען דעם סיים און סענאט.
ווי מיר דערוויסען זיך אבער, איז די נעכ-טיגע קאנפערענץ געווען געווידמעט אויסשליסליך די רעזולטאטען פון די וואהלען און די פראגע פון נאמינירען 32 סענאטארען, וועלכע יועלען בע-שטימט ווערען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט די קו-מענדיגע וואך.

9 באלאנען פון „גארדאן-בענעט“-פליה

געלאנדעט אין רוסלאנד

מינסק, 17 (ספ. טעל.)
אין רוסלאנד האבען געלאנדעט 9 באלאנען, וועל-כע האבען אנטיילגענומען אין דעם וועט-געיעג אויפ'ן פרייז פון גארדאן-בענעט און זענען זונטאג אפגע-פלויגען פון ווארשא.
די באלאנען זענען פראנצויזישע, ענגלישע און אמעריקאנישע. פון די פוילישע באלאנען איז נאך נישט פערהאן קיין שום ידיעות.

געשטארבען א וועטעראן פון דער ציוניסטישער בעוועגונג

לוצערן, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
נאך א לאנגער קראנקהייט איז דא געשטארבען דער וועטעראן פון דער ציוניסטישער בעוועגונג יצחק לייב גאלדבערג פון תל-אביב. ער האט גע-שפילט א גרויסע ראלע ביי די רוסישע ציוניסטען.

דער בודזשעט פון דער פעלקער-ליגע

וועט פערקלענערט ווערען מיט 10 פראצ.

זשענעווע, 17 (ספ. טעל.)
אויף דער זיצונג פון בודזשעט - קאמיסיע ביי דער פעלקער-ליגע איז דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל ארויסגעטרעטען מיט א קאטאגארישער פא-דערונג, אז דער בודזשעט פון דער פעלקער-ליגע זאל פערקלענערט ווערען מיט 10 פראצענט. דער פאר-שלאג וועט ווארשיינליך אנגענומען ווערען.

מיניסטער בעק אויפגענומען מיט א מיטאג דעם לארד אידען

זשענעווע, 17 (ספ. טעל.)
דער מיניסטער בעק און זיין פרוי האבען היינט אויפגענומען מיט א מיטאג דעם ענגלישען מיניס-טער אידען און דעם צווייטען ענגלישען דעלעגאט לארד קרענבורן, ווי אויך דעם גריכישען אויסערן-מיניסטער מאקסימאס.

שרעקליכער שטורם-ווינד איבער ענגלאנד

פיל שיפען אין געפאהר

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
זייט נעכטען בושעוועט איבער ענגלאנד און דעם צפון-ים א געוואלדיגער שטורם. דער ענגלי-שער דאמפער „מערי קינגסלעי“, וועלכער געפינט זיך אויפ'ן ים שיקט' ארויס ס.א.ס.-סיגנאלען. די קראפט פון ווינד דערגרייכט ביז 93 מייל אויף א שעה. דער שטורם האט בעשעדיגט די טעלע-גראפישע און טעלעפאנישע ליניעס. נאך פון עט-ליכע שיפען קומען אן אלארם-סיגנאלען. ס'איז אבער שווער זיי צו העלפען.

ועד הלאומי ציהט צוריק איהרע פערטרעטער פון טראנספער-קאמיטעט

ירושלים, 17 (יט״א טעלעגראפיש)
אויף א געמיינזאמער זיצונג פון ועד הלאומי מיט פערטרעטער פון אנטי-היטלער באיקאט-קא-מיטעט איז בעטראכט געווארען די פראגע פון טראנספער-אפמאך אין ליכט פון נייעם יודען-געזעץ.
ס'איז בעשלאסען געווארען אפצורופען די פארשטעהער פון טראנספער-קאמיטעט.

אויספלוגען הייז פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט
„ארביס“ פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
אויף חנוכה-פעסטער קיין טשעכא-סלאוואקיי און יוגאסלאוויען
אויך קיין עסטרייך.

קאמוניסטישע אונרוהען אין שפאניען

סעוויל, 17 (ספ. טעל.)
דא האט זיך אנגעהויבען א לעבהאפטע קאמו-ניסטישע און אנארכיסטישע אקציע צוליב דעם, וואס א קאמוניסט איז פערמשפט געווארען צום טויט. די קאמוניסטען האבען פונאנדערגעווארפען פלוג-בלע-טער, וועלכע רופען צו טערור-אקטען, מ'האט מורא פאר אנ'אלגעמיינעם שטרייק. די וואוינונגען פון די ריכטער, וועלכע האבען ארויסגעגעבען דעם טויט אורטייל ווערען געהיטען דורך דער פאליציי.

בעסע אויף דער פראנצויזישער בערזע

פאריז, 17 (ספ. טעל.)
אויף דער פאריזער בערזע הערשט ווייטער א בעסע-טענדענץ. ס'פאלען רענטעס, מלוכה-פאפירען און אינדוסטריע - פאפירען. די בעסע איז געקומען צוליב דער אינטערנאציאנאלער לאגע און צוליב דער אגיטאציע פון פויערים-פראנט.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך ד. 18-טען סעפטעמבער

6.34 — גימנאסטיק. 6.50 — פליטען. 8 אוידיציע פאר שולען. 11.57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — פליטען. 1.30 — פליטען. 3.12 — בערזע. 3.25 — עקספארט. 3.30 — טריא. 4 — אוידיציע פאר עלטערע קינדער. 4.45 — געשפרעך וועגען מוזיק. 5 — רעפארטאזש. 5.15 — לידער. 5.50 — אויף לענדישער הומאר. 6 — פידעל-קאנצערט. 6.30 — ליטערארישע סקיצע. 6.45 — פליטען. 7.20 — [illegible] לאמע-קאנצערט. 7.35 — ספארט. 7.40 — עקס-פארט. 7.50 — רעפארטאזש פון פליה-קאפיטאן בור-זשינסקי. 8 — וואלץ. 8.45 — אווענד-ידיעות. 9 — דריטע אוידיציע פון ציקל „שאפינ'ס שאפונגען“. 9.35 — פאעזיע. 9.50 — רעפעראט וועגען ראק-קראנקהייט. 10 — טאנץ-מוזיק. 11 — ידיעות, קא-מוניקאטען. 11.05 — פליטען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	92.50
3 פראצענטיגע	בודאוולאנע		—	40.90
4 „	דאלארובקא		—	51.00
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			63.50
5 „	ווארשאווער ס.-ב.		1934	56.38
5 „	לאדזער		.	51.25
ענגלישער פונט	—	—	—	26.28
דאלאר אפיצ. — 5.31	ניסט-אפיציעל		—	5.30
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.05
גאלד-רובל	—	—	—	4.74
דייטשער מארק	—	—	—	1.58.50

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט-שטאט)

בעלאגערונג פון א באנדיט

דער באנדיט בעגאנגען זעלבסטמארד

די ווארשאווער פאליציי האט נעכטען בעלא-גערט דאס הויז אויף מארס-גאס 10, וואו ס'האט זיך בעהאלטען דער לאנג-געזוכטער באנדיט יאן משאפ-סקי. ס'איז פארגעקומען א פארמעלע בעלאגערונג מיט פאנצער-אויטאס, נאך א גענענצייטיגער שיסעריי זעהענדיג, אז ער וועט זיך נישט ארויסדרעהען פון די פאליצייאישע הענט, איז דער באנדיט בעגאנגען זעלבסטמארד.

פאליטישע נייעס

דער יוסטיץ-מיניסטער האט אנגענומען די דימיסיע פון פרעזעס פון אפעלאציאנס - געריכט אין לעמבערג, ד״ר קאנראד זשעלינסקי.
די פליכטען פון פרעזעס פון אפעלאציאנס-גע-ריכט אין לעמבערג וועט דערוויל ערפילען דער וויצע פרעזעס עדוארד איאק.

* * *

דער רומענישער געזאנדטער, מיניסטער קאדערע האט בייגעלעגט אנ'אפשידס-וויזיט דעם סיים-מאר-שאלעק ד״ר ק. שוויטאלסקי.

א זוהן בע'גנב'עט די מוטער

די מוטער איבערגעגעבען דעם זוהן דער פאליציי

דער 19-יעהריגער שיע גרינשפאן האט צוגע-גנב'עט ביי זיין מוטער עטיל גרינשפאן צוויי פאל-טענעס און א לאמבארד קוויטונג אויף דעם פער-זעצטען ציהרונג און איז נעלם געווארען.
4 טאג האט די מוטער געזוכט דעם בנ'אק און ענדליך איהם געפונען אויף דער וואלובקע. אזוי ווי זי אליין האט זיך מיטן יונגאטשט קיין עצה נישט געקענט געבען האט זי זיך געווענדעט צו פאליציי, וועלכע האט דעם זוהן ארעסטירט.

דראזשקעס ווערען ארויסגעשטופט פון דעם צענטער פון שטאט

כבדי צו אונטערשטיצען די ענטוויקלונג פון אויטא-טראנזאקציע אין דער הויפט-שטאט, האט די שטאטישע פערוואלטונג אין פערשטענדיגונג מיטן רעגירונגס - קאמיסאריאט פון שטאט ווארשא בע-שלאסען צו פערגרעסערען די צאהל שטעה-פלעצער פאר די אויטא-דראזשקעס; עס איז אויך בעשלא-סען געווארען צו בעשטימען א געוויסע צאהל ערטער פאר די אויטא-דראזשקעס אויף די שטעה-פלעצער, וואו עס זענען געשטאנען די געוועהנליכע דראזש-קעס.

גלייכצייטיג טרעט די שטאטישע פערוואלטונג צו צום בעגרעניצען די פערד - טראקציע. די פערד-דראזשקעס וועלען נישט האבען קיין שטעה-פלע-צער אין צענטער פון שטאט. עס ווערט איינגעפיהרט א ליטשניק, לויט וועלכען מען וועט צאהלען פארן פאהרען אין א דראזשקע. עס ווערען געהעכערט די אפצאהלען פאר פערד - פערקעהר.

ביינאכט דארף זיין שטיל

דער שטאטישער סטאראסטע האט אויפמערקזאם געמאכט דערויף, וואס די גאסען-הענדלער שרייען ביינאכט אויס וועגען זייער סחורה: „פרישע ביי-געל“, „הייסע פארובקעס“ א. ד. גל. דאס שטערט די נאכט-רוה. די פאליציי איז מחויב אזעלכע גאסען הענדלער, וואס שטערען די נאכט-רוה צוצוציהען צו פעראנטווארטליכקייט.

רעגיסטראציע פון קינדער, וועלכע זע-נען נישט אריינגעקומען אין די שולעס

נעכטען האט דאס ביורא פון שול-ראט אנגעהוי-בען צו רעגיסטרירען די קינדער, וועלכע זענען נישט אריינגעקומען אין די שולעס. די רעגיסטראציע וועט דויערן ביזן 21. ד. ח. דער שול-ראט זאל זיך בע-מיהען צו שאפען ערטער פאר די נעבליבענע אויסער די שולעס קינדער.

טשענסטאכאוו אנגעהויבען דעם פאלקס - קאמפיין

די ליטונג פון פאלקס - הילפס-קאמפיין האט בעקומען פאלגענדע מיטטיילונג פון טשענסטאכאוו:
צוליב די וואהלען זענען דא די כלל-טוער געווען פערנומען און געווען געצוואונגען דעם פאלקס-קאמ-פיין אפצוציהען ביז נאך די וואהלען. איצט זענען מיר ענערגיש צוגעטרעטען צו דער ארגאניזאציע פון קאמפיין. די פערזאנען, וואס שטעהען אין שפיץ פון קאמפיין, גאראנטירען א הונדערט-פראצענטיגען ער-פאלג. אין דער פערוואלטונג זענען אריין פאלגענדע פערזאנען: דוד בארזיקאווסקי, ד״ר היפאליט גייס-לער, שמואל גאלדשטיין, דיר. איזאבעלא גראסמא-נאווא, דניאל דזשאלאוויטש, יצחק מאיר קרעל, אדוו. מיעטשיסלאוו קאנארסקי, בערנארד קורלאנד, דיר. ראמאן מארקאוויטש, פרעזעס יעקב ראזענבערג, ד״ה יוליוש שלייכער, יאכים וועקסלער.

אגודה-עסקן אפגעפאהרען קיין א״י

קיין א״י איז אפגעפאהרען דער אגודה-עסקן ה' דוד שאפראן, דירעקטאר פון דער צענטראלער אגודה באנק אין ווארשע, מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון צעירי אגודת-ישראל און ועד-הפועל פון אגודת-ישראל אין פוילען, וועלכער האט די אויפגאבע מיט-צו העלפען דער ארגאניזירונג פון דער צעירי-אגו״י בעוועגונג אין א״י און אויספארשען די אופנים פון רעגולירען די בעציהונגען צווישען צעירי אגודת-ישראל און פועלי-אגודת - ישראל אין א״י (יט״א.

אפעל פון יודישען עלטערן-פערבאנד וועגען רעליגיע - למוד אין די פאוו-שעכנע שולען.

יט״א האט בעקומען פאלגענדען קאמוניקאט:
דער יודישער עלטערן - קאמיטעט איז שטארק בעאונרוהיגט צוליב דער לעצטער פעראָרדנונג פון דער שול-מאכט, וואס פיהרט צו דער בעדייטענ-דער אראפדריקונג פון ניווא פון יודישען רעליגיע-למוד אין די פאוושעכנע שולען. די פעראָרדענונג פעראונמעגליכט די ארבייט דעם יודישען רעליגיאנס לעהרער צוליב דער איינמעלדונג פון אויסנעהמליך נידעריגע שכירות, און אין דער פראקטיק וועלען יודישע קינדער נישט קענען בעקומען קיין רעליגיאנס אונטעריכט. ביי די דאזיגע לעהרער האט מען צוגע-נומען די קאנטראקטען און זיי פערוואנדעלט אין לעהרער, וואס בעקומען בעצאהלט פאר יעדער פאק טיש אפגעארבייטער שעה, און דערביי זענען די שכירות אזוי אראפגעזעצט געווארען, אז עס איז די לעהרער אונמעגליך פרוכטבאר צו פיהרען פע-דאגאגישע, ערציהערישע און וויסענשאפטליכע אר-בייט. דער פערבאנד פון יודישע עלטערן מאכט אויפמערקזאם, אז אין די בעדינגונגען וועלען פער-לאזען די שולען די בעסערע רעליגיאנס-לעהרער. דער עלטערן פערבאנד אפעלירט צו דער יודישער גע-זעלשאפט, אז זי זאל תיכף אויפנעהמען אנ'ענערגי-שע אקציע אין דער פערטיידיגונג פון די בעדראה-טע קולטורעל - רעליגיעזע בעדערפעניש'ען פון דער יודישער בעפעלקערונג. די יודישע געזעלשאפט דארף פאדערען די תיכפ'דיגע צוריקציהונג פון די בע'-וואל'ענדע פעראָרדענונגען און צוריקשטעלען די יו-דישע רעליגיאנס - לעהרער אין זייערע קאנטראקט-רעכט. (יט״א)

דער צוריקקעהר צו אלטע מעטאדען

דער ,,פארטיי־טאג פון שלום'', וואס איז איצט פארגעקומען אין נירענבערג, אין דער פעסטונג פון גרעסטען צורר־היהודים פון היינטיגען דייטשלאנד, דעם סאדיסט און דעגענעראט שטרייכער, האט אמבולט'סטען בעוויזען, אז ביי די פיהרער פון דריטען רייך הערשט א מהומה און צורודערונג, אז דער רעזשים געפינט זיך אין א קלעם פון וועלכען ער וויל זיך ראטעווען דורך א פערשארפטער און פערשטארקטער אנטיסעמיטישער אקציע. די רעדעס, וואס היטלער האט אויף דעם דאזיגען פארטיי־טאג געהאלטען, שוין די פראקלאמאציע אליין, וואס ער האט פערעפענטליכט ביי דער ערעפענונג פון היטלעריסטישען קאנגרעס זענען שוין א גענוגענדער בעוויז, אז דער ,,פיהרער'' אליין האט פערלוירען דעם קאפ. זייט דעם קומען צו דער מאכט, איז היטלער אויף דעם קאנגרעס צום ערשטען מאל עפענטליך ארויסגעטרעטען מיט העצערישע אנטיסעמיטישע רעדעס. די גאנצע דריטהאלבען יאהר פון זיין הערשען האט ער די דאזיגע אידעלע מלאכה געהאט איבערגעלאזען פאר זיינע ווירדיגע חברים און מיטארבייטער ווי שטרייכער, געבבעלס, ראזענבערג, פריק און ווי זיי הייסען דארט. אליין האט ער זיך די גאנצע צייט מיט קיין איין ווארט נישט ארויסגעזאגט וועגען יודען, אזוי ווי עס וואלט פאר איהם גארנישט עקזיסטירט אזא פראגע אין דייטשלאנד. גאנץ וויכטיגע סיבות האבען דעריבער געמוזט בעוועגען דעם ,,פיהרער'', אז ער זאל ארויס פון זיין רעזערווירטקייט און נעמען זיך ווידער צו זיין אלט־אויסגעפרובטען געוועהר פון שנאת ישראל, וואס האט איהם שוין איינמאל אין נישט קיין קליינער מאס צוגעהאלפען צו קומען צו דער מאכט. און עס איז זיך גארנישט אזוי שווער אנצושטויסען, וואס פאר א סיבות דאס זענען געוועזן. עס איז דאך א בעקאנטע זאך, אז פון היטלערס גאנצען פראגראם האט דער נייער רעזשים אין דייטשלאנד אדורכגעפיהרט און פיהרט ווייטער אדורך נאר די יודישע פונקטען. אבער די אונגעהויערע ליידען פון די דייטשע יודען, די שרעקליכע בעליידיגונגען, רדיפות און נגישות, וואס האבען איצט געפינען זייער קריינונג אין דער פולשטענדיגער ענטרעכטונג און ענטפירגערונג, וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען אין דעם איצטיגען רייכסטאג אין נירענבערג, זעטיגען אפשר די בלוט־דורשטיגע, סאדיסטישע אינסטינקטען פון די היטלעריסטישע פיהרער, גיבען אבער נישט קיין ברויט און ארבייט די דייטשע הונגעריגע מאסען. עס איז גענוג נאר צו לייענען אויפמערקזאם די אפיציעלע ידיעות וועגען די חלוקי־דעות, וואס עס הערשען צווישען דעם דייטשען ווירטשאפטס־דיקטאטור שאכט און די היטלעריסטישע גדולים, בכדי צו זעהען, אז די עקאנאמישע לאגע פון דייטשלאנד איז א קאטאסטראפאלע. די לוינען פון די ארבייטער זענען געוואלדיג רעדוצירט, דער יקרות דאגעגען איז שטארק געשטיגען און אלס רעזולטאט דערפון, וואקסט די אונצופרידענהייט צווישען דער בעפעלקערונג פון טאג צו טאג.

ווי ווייט קאטאסטראפאל די לאגע מוז זיין אין דייטשלאנד בעווייזט דער פאקט, אז היטלער האט אפיציעל בעשלאסען זיך שטיצען אויף דער פארטיי. א געוויסע צייט האט מען אין אויסלאנד געשמועסט, אז היטלער שטרעבט צו בעפרייען זיך פון דער פארטיי און שטיצען זיך נאר אויף דער ארמעע, איז אבער געקומען דער נירענבערגער קאנגרעס און האט בעוויזען דאס פערקעהרטע. אין נירענבערג איז איצט די היטלעריסטישע פארטיי אוועקגעשטעלט געווארען אלס די העכסטע אינסטאנץ אין דריטען רייך און דאס איז דער בעסטער סימן, אז דאס סיסטעם וואקעלט זיך און געפינט זיך אין טויט־סכנה. צוליב דעם האט זיך היטלער געווארפען אין די ארעמס פון דער ראדיקאלער גרופע פון זיין פארטיי און זיך פולשטענדיג אנגעשלאסען אין זייער פראגראם. נאכמעהר: נאך דער בלוטיגער שחיטה פון 30. יוני ווען עס איז אויף א געוואלטזאמען אופן בעזייטיגט געווארען דער טייל פון דער בעוועגונג, וואס האט געהאלטען, דאס עס איז ערשט געמאכט געווארען א האלבע ארבייט, האט היטלער אויפגעשטעלט די טעזע, אז די רעוואלוציע איז געענדיגט. איצט — ווען צוליב דער אליין וואקסענדער שנאה פון דער בעפעלקערונג צום רעזשים ווערט דער סיסטעם בעדראהט, האט זיך היטלער אפגעווענדעט פון זיין פריהערדיגע טעזע און איהר אקעגענגעשטעלט די טעזע פון דער פערמאנענטער נאציאנאל - סאציאליסטישער רעוואלוציע און פראקלאמירט די הערשאפט פון דער פארטיי. ווייל ווי אנדערש איז צו פערשטעהען היטלערס ווערטער פון דער פראקלאמאציע, ווען ער רעדט וועגען דעם קאמף מיט די יודען, מארקסיסטען און אפאזיציע, אז דארט ,,וואו די מלוכה וועט נישט בעוויזען צו לעזען די פראגע וועט זי געלעזט ווערען דורך דער בעוועגונג''. מיט אנדערע ווערטער בעדייט דאס, אז דארט וואו עס וועט נישט העלפען דער מלוכה־טעראר, וועט מען צוריקקעהרען צו די צייטען פון פאר דער היטלעריסטישער הערשאפט. צו די צייטען פון פארטיי־טעראר, גאסען־טעראר, די דאזיגע בענייטע ליבע צו דער פארטיי, דער דאזיגער אפעל צו די מעטאדען פון קאמף, וואס דער היטלעריזם האט געפיהרט בכדי צו קומען צו דער מאכט, דער אפעל צום מעסער און הינטערלוסטיגען מאדר, איז דער בעסטער בעוויז פון דער אליין וואקסענדער אפאזיציע פון וועלכער די ברוינע מחנה פיהלט זיך בעדראהט. דערפון נעהמט זיך אויך דער נייער ווילדער אנגריף אויף יודען. האט דאך צו די מעטאדען פון היטלעריסטישען קאמף געהערט אויך דער ווילדער אנטיסעמיטיזם, איז דאך דער איצטיגער רעזשים אין דייטשלאנד געקומען צו דער מאכט אויף דעם אנטיסעמיטישען פערדעל, דעריבער וויל מען זיך איצט בעת א סכנה זיך בענוצען מיט דעם אויסגעפרובטען פלי־זיין.

דורך אנטיסעמיטיזם און גאסען־טעראר איז דער רעזשים געקומען צו דער מאכט און דורך יודען־פערפאלגונג און פארטיי־טעראר וויל ער זיך דערהאלטען ביי דער מאכט.

צי וועט דאס אבער געלונגען? מען דארף שטארק מסופק זיין דערין. דאס אנטיסעמיטישע פלי־זיין איז אין דייטשלאנד אין משך פון דער היטלעריסטישער הערשאפט פערראסט געווארען, די מאסען הויבען אן צו עפענען די אויגען און פערשטעהען שוין דעם גאנצען שווינדעל. זיי ווייסען שוין, אז נישט ,,יודא'' איז זייער שונא, און נישט ער איז שולדיג אין זייער אומגליק. די דייטשע יודען אבער וועט דער נייער אויסברוך פון ווילדער שנאה שוין מעהר נישט שאדען, ווייל ערגער ווי עס איז קען זיי שוין נישט זיין. אונזערע דייטשע ברידער האבען שוין אויסגעטרינקען דעם פולען בעכער. נייע פערפאלגונגען און רדיפות אויף יודען וועלען שוין נישט האבען אין די אויגען פון די מאסען יענע היפנאטיזענדע קראפט פון אמאל. זיי וועלען שוין דעם סיסטעם נישט ראטעווען און אונפערמיידליך נעהט דער רעזשים אקעגען זיין גורל.

מאנעווערס פון מאטאריזירטע ארמעען אין פראנקרייך

אין פראנקרייך האט זיך איצט פערענדיגט דער ערשטער טייל פון די מאנעווערס, זיי זענען פארגעקומען אויף דעם געביט פון ריימס, אין דערזעלבער געגענד, וואו עס געפינען זיך נאך סימנים פון דער לעצטער וועלט מלחמה. די גאנצע געגענד איז בעת דער מלחמה גערופען געווארען דער רויטער פאס, די ערד איז דארט געווען בוכשטעבליך אנגעזאפט מיט בלוט. נאך היינט גרובען די פויערען דארט אויס גראנאטען, סקעלעטען פון מענשען, אקאפעס. דראהט פערצוימונגען. א סך פעלדער, וואס זענען אדורכגעגראבען געווארען פון שראפנעלען און גראנאטען זענען איינגאנצען פערלאזט געווארען, ווייל מען קען זיי מעהר נישט בעארבייטען. דארט וואו עס איז אמאל געווען וועלדער, שטעהען איצט נאר אפגעברענטע קלעצער.

אין דער דאזיגער געגענד זענען אין משך פון צוויי וואכען פארגעקומען מאנעווערס, וועלכע מען האט אין לויפענדען יאהר צוגעגעבען א בעזונדערע בעדייטונג, און עס האבען זיך אין זיי בעטייליגט דער קריגס מיניסטער סאברי, דער פרעזידענט לעברען. דאס איז געווען א גענעראל פרובע פון דער נייער מאטאריזירטער פראנצויזישער ארמעע. איהרע קריגס מעגליכקייטען און נייע קריגס טאקטיק

דער ערשטער פראקטישער אויספיהר פון די איצטיגע מאנעווערס איז דער, אז אין דער קומענדיגער מלחמה וועט זיך נישט בעטייליגען קיין איין פערד. די קאוואלעריסטישע אפטיילונגען ווערען איינציגווייז אויסגעטוישט אויף מאטאריזירטע. דאס פערד ווערט ארויסגעשטויסען דורכ'ן מאטאציקל, פאנצער אויטאמאביל און טאנק.

אויף די מאנעווערס האט מען נישט געזעהען קיין איין פערד. אין דער אטאקע געהען איצט נישט קיין קאוואלעריסטישע אפטיילונגען, אפילו נישט פיעכאטע, נאר קליינע ,,טאשען'' טאנקען, אין וועלכע עס געפינען זיך צוויי דריי מענשען מיט א מאשינען געוועהר. די טאנקען פון דער נייער קאנסטרוקציע בעוועגען זיך מיט דער שנעלקייט פון 40 ביז 50 קילאמעטער אין דער שעה, און שפילענדיג נעהמען זיי אלע שטערונגען, רייסען אדורך דראהט פערצוימונגען, קריכען אדורך דורך טיפע גריבער, אקאפעס און טראנשעען. די איינציגע זאך, וואס האלט זיי אפ איז וואסער, בכדי אריבערצוקומען דאס בענוצען זיך די סאלדאטען מיט זעק, וואס זענען אנגעפיהלט מיט לופט — דיזעלבע הארבערס זעק, מיט וועלכע מען האט זיך בענוצט מיט 20 יאהר צוריק.

די מאנעווערס פון די צוויי מאטאריזירטע ארמעען אין פראנקרייך האבען בעוויזען, אז מען מוז אויסארבייטען א פולשטענדיג נייע טאקטיק פון מאדערנעם קריג. א מאטאריזירטע דעוויזיע, וואס געפינט זיך הונדערט קילאמעטער ווייט פון קאמפס־פלאץ קען ענטשיידען וועגען זיין אויסגאנג. אין משך פון 4—5 שעה קען זי בעווייזען אנצוקומען פון טיף הינטערן פראנט אויף די פאדערשטע פאזיציעס און געווארפען ווערען אין דער אטאקע. די טעכניק האט פערוואנדעלט די ארמעע אין א זעהר בעוועגליכען ארגאניזם. דער הויפט אנפיהרער פון דער ארמעע, וואס הויבט אן די שלאכט, קען נישט גענוי בערעכענען די כוחות פון געגנער, וואס קען לייכט איבערגעווארפען ווערען פון איין ארט אויפ'ן צווייטען. די מאשין שטויסט נישט ארויס דאס פערד, נאר אויך דעם מענש. אויף די מאנעווערס האט מען געוויזען טאנקס, וואס ווערען אנגעפיהרט פון דערווייטענס און וואס געהען אין קאמף אהן מענשען.

דאס אלץ בעשווערט זעהר דאס טאקטישע פראבלעם און רוקט ארויס די פראגע פון פערזעהען די ארמעע מיט בענזין. אמאל האט די קאמענדאנטור געהאט צו זארגען, אז די סאלדאטען זאלען האבען גאנצע שטיוועל, איצט איז די הויפט זארג בענזין.

די פראנצויזישע עפענטליכע מיינונג אינטערעסירט זיך זעהר שטארק מיט די מאנעווערס, פערשטעהענדיג זייער בעדייטונג. נאך א פאר חדשים פון פערהעלטניסמעסיגער רוהיגקייט האבען זיך ווידער אנגעהויבען צו פערשפרייטען אונרוהיגע קלאנגען וועגען מלחמה און ווידער האבען מיליאנען מענשען פערלוירען זייער גלייכגעוויכט, יעדער פראנצויז שטעלט זיך די פראגע: צי זענען מיר גרייט?

דער געוועהנליכער פראנצויז שטעלט זיך די פראגע: וואס אייגענטליך אינטערעסירט אונז, וואס עס וועט געשעהען אין אביסיניען? און צוליב וואס דארפען מיר קעמפען מיט איטאליען צוליב עפעס א נעגוס?

די פראנצויזען וואלט זיך נישט געוואלט פיהרען קריג מיט איטאליען און דורכדעם אויך מיט דייטשלאנד, וואס וואלט זיכער געוואלט אויסנוצען די געלעגענהייט. אבער פראנקרייך איז נישט אליין, זי מוז זיך רעכענען מיט ענגלאנד, מיט דער נויטווענדיגקייט צו פערטיידיגען דעם אפמאך פון דער פעלקער ליגע, וואס איז אין גרונד גענומען א גאראנטיע פון איהר אייגענער זיכערקייט. די פראנצויזען פערשטעהען גוט, אז דער אפמאך פון דער פעלקער ליגע מוז אפגעהיטען ווערען, ,,אויב מיר וועלען היינט נישט געהען מיט ענגלאנד און איבערלאזען איטאליען פרייע הענד אין אפריקא וועט דייטשלאנד מארגען ווידער פאדערען צוריק ד קאלאניעס, וואס וועלען מיר דאן טון?

עס איז מעגליך, אז דער קאנפליקט וועט ליקווידירט ווערען, אבער פאר א מלחמה האט מען מורא און מען גרייט זיך צו איהר פיבערהאפט. דעריבער האבען די מאנעווערס אין פראנקרייך איז לויפענדען יאהר געהאט אזא בעדייטונג.

דאס לעבען אין א כירורגישען קליניק

דער פראנצויזישער פראפעסאר גאסע א בעקאנטער כירורג און מיטגליד פון דער פראנצויזישער אקאדעמיע פאר מעדיצין שילדערט ווי אזוי עס זעהט אויס די אינערליכע איינריכטונג פון א כירורגישע קליניק. דער פראפעסאר שרייבט: יעדער האט אמאל געהאט א געלעגענהייט צו בעזוכען א פאבריק, א פליה־פלאץ אדער א גרויסע רייזע צו מאכען, אפילו ווען נאר אלס צושויער אין קינא, אבער קיינער, וואס איז נישט דערצו בערעכטיגט האט נישט די מעגליכקייט צו בעזוכען די אפעראציע זאלען פון א גרויסען שפיטאל בעת דארט ווערען געמאכט אפעראציעס, אבער דאך קען מיט יעדען פאסירען, אז ער זאל צוליב א קאטאסטראפע אין דער גאס שנעל געבראכט ווערען אין שפיטאל און קיינער קען זיך נישט ריהמען צו קענען זיך בעגעהען אין אזא פאל אהן מעדיצינישע הילף. א כירורגישע אפטיילונג איז א פאבריק אין וועלכער דער פערוואונדעטער ווערט רעפארירט און קראנקע און אפגענוצטע ארגאנען ווערען בענייט. איך וויל דעריבער אין קורצע ווערטער בעשרייבען מיין אפטיילונג אין וועלכער איך ארבייט שוין 25 יאהר.

מיין אפטיילונג בעשטעהט פון 300. צו פערזארגען אזא גרויסע אפטיילונג איז נויטיג א גרויסע ארגאניזאציע, די ארגאניזאציע בעשטעהט אונטער דער איינהייטליכער לייטונג, פון א שעף דאקטאר און אין א סך כירורגישע און מעדיצינישע אסיסטענטען, א פולטענד'ג ראדיאלאגישע איינריכטונג, ראדיום־איינריכטונג, לאבאראטאריומס פאר פאטאלאגישע אנאטאמיע, כעמיע, באקטעראלאגיע, פאר בלוט־טראנספוזיע ווי אויך לאבאראטאריעס פאר עקספערימענטאלע כירורגיע, פערשטעהט זיך אויף אזא איינריכטונג, וואס האט נויטיג א גרויסען שטאב קוואליפיצירטע מיטארבייטער, קען זיך ערלויבען נאר א גרויס שפיטאל מיט א סך בעטען.

די בעטען ווערען געטיילט אין גרופען צו 30 בעטען אין יעדער, יעדע גרופע פון 30 בעטען שטעהט אונטער דער לייטונג פון א הויפט כירורג מיט צוויי אסיסטענטען, א שוועסטער פון א יאהר 40 און א יונגערער פון 25—30 יאהר. מיין אפטיילונג האט 10 אזעלכע גרופען צוזאמען 300 בעטען.

מוז א פאציענט אפערירט ווערען, ווערט ער, נאכדעם ווי עס זענען שוין געמאכט געווארען אלע נויטווענדיגע פארבערייטונגען, אוועקגעלעגט אויף א ספעציעלען בעט, וואס דינט איינצושלעפערען. צום טעגליכען געברויך פאר 300 בעטען זענען נויטיג 8 ביז 10 אזעלכע איינשלעפערונגס־בעטען. אפגעשלאסען פון אלע גערוישען פון דער אויסערליכער וועלט ביי דער פולשטענדיגער רוה און שטרענגען שטילשווייגען פון פערזאנאל, ווערט דער פאציענט איינגעשלעפערט. דאן ערשט ווערט ער איבערגעפיהרט אין דעם אפעראציע זאל.

א חוץ דעם בעזונדערען צימער פאר ספעטישע אפעראציעס מוז יעדער כירורג האבען פאר זיין ארבייט צוויי שכנישע זאלען. בעת אין איין זאל ווערט אפערירט, קענען אין דעם אנדערען אנהויבען די פארבערייטונגען צו דער פאלגענדער אפעראציע, יעדער פאציענט וואס דארף אפערירט ווערען, ווערט אריינגעפיהרט אין א זאל, וואס איז גוט אויסגעלופטערט און פיינליך ריין, וואו אלץ איז פאר צוגעגרייט אזוי ווי זיין אפעראציע וואלט געווען די איינציגע אין טאג.

פאר יעדער אפעראציע גיט א ספעציעלער אסיסטענט, דער אזוי גערופענער לעקטאר א גענויען בעריכט דעם אפערירענדען דאקטאר וועגען אלע אבסערוואציעס, וואס זענען געמאכט געווארען איבער'ן קראנקען דורך דער גאנצער צייט (פערשידענע פרובען, בלוטונגען, בלוט־דרוק, צושטאנד פון הארץ, לונגען א. אז. וו.).

בעת דער אפעראציע ווערט זעהר ווייניג גערעדט און דאס נאר אויפמערקזאם צו מאכען די אסיסטענטען אדער אנוועזענדע סטודענטען אויף געוויסע ספעציעלע פאלען. באלד נאך דער אפעראציע ווערט א מאשין שרייבערין דיקטירט דער גענויער אפעראציע בעריכט מיט אלע איינצעלהייטען.

דער סוד אדורכצופיהרען אין דער קורצעסטער צייט א אפעראציע ליגט נישט נאר בלויז אין דער שנעליגקייט. מען טאר אבער קיין צייט נישט פערלירען און נישט מאכען קיין שום איבריגע בעוועגונגען. דאס אויסשניידען א קראנקען קערפער טייל קען א דאנק א גוטער טעכניק, שנעל געמאכט ווערען .ביי דעם צוריק פערנייהען מוז אבער מיט דער פיינליכסטער גענויאיגקייט געארבייט ווערען.

נאך דער אפעראציע ווערט דער פאציענט איזאלירט פון יעדען גערויש און בעקומט די נויטיגע פלעגע, וואס זיין צושטאנד פאדערט.

בעת איך האב איבערגענוג די אפטיילונג מיט וועלכער איך פיהר איצט אן, האבען מיר געהאט יעהרליך 7000 פאציענטען און 700 אפעראציעס, אין יאהר 1934 האבען מיר געהאט נישט ווייניגער ווי 52,000 פאציענטען און 3000 אפעראציעס.

די פערשידענע לאבאראטאריעס פון דער אפטיילונג פיהרען אדורך אלע אנאליזען, וואס מוזען געמאכט ווערען פאר די פאציענטען, ווי אויך פאר די וויסענשאפטליכע פארשונגען און אונטערזוכונגען. למשל, אין לאבאראטאריום פאר פאטאלאגישע אנאטאמיע ווערען אלע קערפער טיילען, וואס זענען אויסגעשניטען געווארען ביי די פאציענטען, אלע געוויקסען א. אז. וו. צענטראליזירט. זיי ווערען צושניטען, געפארשט אונטער'ן מיקראסקאפ, קלאסיפיצירט און דאן אוועקגעשטעלט, ווען אין מיטען פון א אפעראציע איז נויטיג אדורכצופיהרען א פלוצלונגע מיקראסקאפישע אונטערזוכונג, וואס דארף נישט געדויערען לענגער ווי דריי ביז פיר מינוט, ווערט זי תיכף אדורכגעפיהרט אין לאבאראטאריום. דער רעזולטאט ווערט באלד איבערגעגעבען דעם אפערירענדען דאקטאר, וועלכע שטיצט דערויף זיין ווייטערדיגע ארבייט. א אנדערער ביישפיל: אין דעם לאבאראטאריום פאר בלוט אונטערזוכונגען, ווערען פאר דער אפעראציע אדורכגעפיהרט אלע נויטיגע אונטערזוכונגען פון בלוט פון פאציענט. דאס איז זעהר א נויטיגע זאך. מוז געמאכט ווערען א בלוט־טראנספוזיע, מעלדעט מען דערפון דעם שעף פון דאזיגען לאבאראטאריום און אין א פאר מינוט שפעטער איז די טראנספוזיע שוין געמאכט. עס איז נישט דאס ארט דא זיך אריינצולאזען אין דער בעשרייבונג פון די לאבאראטאריומס, אבער פארן כירורג זענען זיי פון דער גרעסטער בעדייטונג.

Gabinet Kosmetyczny
I NAMIOTOWEJ
Narutowicza 11
front I piętro
Masaż twarzy, trwałe przyciemnianie brwi i rzęs, maguillage.
Przyjmuje od 11-3 i 5-7

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך, 18 כ' אלול תרצה

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.13

זון-אונטערגאנג 5.45

א מורא'דיג געשעהעניש אויף סאלנא 11

געפונען אויפ'ן בוידעם פערשלאסען א פערזעהעניש, א מיידעל ביי שוידערליכע בעדינגונגען.—אונמענשליכע האנדלונג פון פאטער.—סענסאציאנעלע ענטדעקונג

א באמת-מורא'דיגע און סענסאציאנעלע געשיכטע האט נעכטען פאסירט אויף סאלנא נומער 11, אין דעמזעלבען הויז, פון וועלכען ס'האבען זיך גע־מוזט ארויסציהען מיט עטליכע וואכען צוריק 55 לאָ־קאטארען צוליב דער קאטאסטראפע, וועלכע האט דארט געדראָהט און דאס הויז פוסטעוועט איינגא־צען.

די עטליכע לאָקאטאָרען, וועלכע ס'איז נאך ער־לויבט געוואָרען צו בלייבען אין די פארטער־וואוי־נונגען האבען די לעצטע וואך בעמערקט ווי יעדי'ן אינדערפריה קומט אויף סאלנא 11

איינער פון די ווירטסלייט

א געוויסער אוניקאָווסקי, ער איז אריין אין דעם הויז, פערברענגט דארט עטליכע מינוט און דאן צו־ריק ארויס. דאס איז געוואָרען אויפפאלענד און איי־נער פון זיי האט בעשלאסען נאכצוקוקען אוניקאָוו־סקי'ן, וואס ער טוט דארט יעדען אינדערפריה. ער האט געזעהן ווי אוניקאָווסקי געהט ארויף אויפ'ן בוידעם, פערברענגט דארט א וויל און געהט צוריק אראָפּ.

נעכטען אינדערפריה ווען אוניקאָוו־סקי איז אראָפּ פון בוידעם, איז דער לאָ־קאטאָר ארויף אין דער הויך, דער בוי־דעם איז געווען פערשלאָסען. ער האָט אריינגעקוקט אינווענינג און פאר זיינע אויגען האט זיך בעוויזען א מורא'דיג בילד. אויף דער ערד איז געלעגען עפּעס א בעשעפעניש, וועלכעס האט אויסגע־זעהען ווי א מענש, ארום זענען געלאָ־פען שטשורעס און געגריזשעט. דער לאָקאטאָר האָט זיך שטאַרק דערשראָ־קען פון דער דאָזיגער ענטדעקונג און האָט וועגען דעם שנעל מיטגעטיילט דעם 5-טען קאָמיסאַריאַט. מיט א שעה שפּע־טער זענען אויפ'ן אָרט אראָפּגעקומען צוויי פּאָלי־ציאַנטען, וועלכע זענען ארויף אויפ'ן בוידעם. דאָס שלאָס איז געעפענט געוואָרען און דאָרט האט מען ווירקליך געפונען

אַ מיידעל אַ פערזעהעניש

אינגאַנצען פעראומרייניגט, צובּיסען פון די שטשו־רעס און האָט קוים געזשיפּיעט, נעבען דעם פערזע־העניש איז געשטאַנען א טעפּעל מיט שווארצע קאַ־ווע און א שטיק ברויט. דאָס מיידעל איז דורך דער פּאָליציי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט. אליין האָט זי קיין שום ערקלערונגען נישט געקענט געבען. ס'האָט זיך באַלד אָנגעהויבּען אַן־אוי־פאַרשונג און ס'האָט זיך אַרויסגע־שטעלט פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע גע־שיכטע: די קאָליקע - פערזעהעניש איז אַלט 18 יאָהר, זי איז געבוירען אין יאָהר 1917 און הייסט גיטעל אוניקאָווסקאַ. זי איז א טאָכטער פון דעם שותּף אין דעם הויז אויף סאָלנאַ 11. דעם דאָזיגען אוניקאָווסקי איז מיט יאָהרען צוריק געשטאָרבען זיין פרוי און האָט איבּערגעלאָזען אַ מיידעלע אַ פער־זעהעניש און אַ קאָליקע. אוניקאָווסקי האָט דאָס קינד אוועקגעגעבען אַ היגער אַלטער פרוי צו ערצי־העז און האָט זיך מיט איהר אָפּגערעדט צו צאָה־לען פאר'ן אויסהאַלטען די קראַנקע. דאַן איז אוני־קאָווסקי אוועקגעפאָהרען קיין פּאַריז וואו ער האָט זיך בּעזעצט. די ערשטע צייטען האָט ער פּינקטליך געשיקט געלד אויף אויסצוהאַלטען זיין קינד, אָבער מיט דער צייט האָט אוניקאָווסקי אינגאַנצען פער־געסען וועגען דעם, אַז ער האָט אין לאָדז אַ קינד און האָט נישט געשיקט קיין געלד. די אַלטע פרוי האָט נישט געהאַט קיין עצה און האָט זיך געמוזט מאָה־רעווען מיט דער קאַליקע.

איצט ווען ס'איז געשעהן די קאטאסטראָפע מיט דעם הויז אויף סאָלנאַ 11, צו וועלכען אוניקאָווסקי איז אַ שותּף, איז ער געקומען צו פאָהרען, די אַלטע פרוי, וועלכע האָט געהאַט די קאַליקע, האָט זיך שנעל וועגען דעם דערוואוסט און האָט געטון נישט מעהר און נישט ווענינגער ווי זי האָט איהם געבּרענגט זיין טאָכטער אין דער שטוב אריין, וואו אוניקאָווסקי האָט געוואוינט. דאָס, זעהט אויס, איז פאַר דעם הויזווירט נישט געווען בּעקוועם און ער האָט געזוכט אַנ'עצה ווי אַזוי פּטור צו ווערען פון דער אומגליק־ליכער קאַליקע. און ער איז געפאַלען אויף אַזאַ המצאה:

היות ווי דאָס הויז אויף סאָלנאַ 11 פּוסטעוועט און קיינער קומט דאָרט נישט אריין, האָט ער אונ־בּעמערקט פאַר אַלעמען, גענומען די קאַליקע און זי אוועקגעפיהרט אויפ'ן בוידעם און זי דאָרט פער־שלאָסען. ווי לאַנג דאָס מיידעל איז דאָרט געלעגען צווישען די שטשורעס און אייגענע אונריינליכקייטען איז נישט בּעקאַנט, זעהט אָבער אויס, אַז דאָס איז שוין אַ לענגערע צייט, ווייל וועגען דעם האָט עדות געזאָגט דאָס אויסזעהן פון קינד.

די דאָזיגע מורא'דיגע געשיכטע האָט געמאַכט אַנ־אונגעהויערען רושם אין יענער געגענד. די פּאָליציי פיהרט ווייטער די אויספאָרשונג. די קאַליקע איז דורך דער פּאָליציי אָפּגעשיקט געוואָרען אין „פּשיי־טולעק" פאַר אונהיילבּאַרע קאַליקעס ביים יודישען „ראַבּראַטשינאַשטש" אויף זאַכאָדניאַ 20.

גרויסע בוי-קאטאסטראפע אויף זגערזשער 28

צום גליק זענען נישט געווען קיין מענשליכע קרבנות

אויף לוטאָמירסקאַ 7 אין א הויז וועלכעס גרע־ניצט זיך מיט דעם הויז אויף זגערזשער 28 איז פערגאַנגענע נאכט געשעהן א גרויסע בוי־קאטאס־טראָפע, וועלכע האט צום גליק מיט זיך נישט גע־ברענגט קיין מענשליכע קרבנות, בלויז דערפאַר, ווייל די קאטאסטראָפע איז פאָרגעקומען אין מיטען נאכט און אויפן הויף האט זיך קיינער נישט געפונען.

ארום 4 א זייגער ביינאכט איז די הויז־וועכטע־רין פון לוטאָמירסקאַ 7 ארויס אויפן הויף, כדי א־ריינצוגעהען אין דעם געמויערטען קעמערל. פלוצלונג האָט זיך דערהערט אַ שרעקליכער קלאַפּ דאָס אין איינגעפאַלען א הויכע מויער פון אַנ'ערך 7 מעטער און פון אַלע זייטען האָבען זיך אָנגעהויבּען שיטען שטיינער און ציגעל. א שטאַרק דערשראָקענע האָט זי אַלאַרמירט דעם הויז־בעזיצער פון לוטאָ־מירסקאַ 7 איגנאַצי האמעלסקי און די פּאָליציי. ווי ס'האָט זיך ארויסגעשטעלט איז די איינגעפאַלענע וואַנט געפאַלען אויף דעם הייזעל אויף זגערזשער 28, וועלכעס געהערען צו די ברידער פעלץ און א. ראַ־בינאָוויטש. אין דעם הויז געפינט זיך א גלאָז־ און פאָרצעלאַן - געוועלב פון בעריש רייס און טאָקע איז די וואַנט געפאַלען אויף דעם דאָזיגען געוועלב און א גרויסער טייל פון דער סחורה איז אינגאַנצען צוקלאַפּט געוואָרען.

באַלד איז אָנגעקומען אויפן אָרט דער קאָמיסאַר און עטליכע פּאָליציאַנטען פון דריטען קאָמיסאַריאַט, וועלכע האָבען ארומגעצוימט דאָס אָרט פון דער קאַ־טאַסטראָפע, נישט צולאָזענדיג קיינעם.

10 א זייגער אינדערפריה איז אָנגעקומען אויפן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע א בוי־קאָמיסיע, וועל־כע איז בעשטאַנען פון פאָרשטעהער פון דער וואָיע־וואָודזטוואָ, סטאַראָסטוואָ און שטאָט־פערוואַלטונג. ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז די וואַנט איז איינגעפאַלען צוליבּן פלאַצען פון דער מויער באַלד ביים פונדאַמענט. ס'איז אויך באַלד פעראָרדענט גע־וואָרען, אז ס'זאָל עוואַקואירט ווערען דער גאַנצער גלאָז־סקלאַד. די איבּערגעבּליבּענע סחורה האָט מען ערלויבּט ארויסצושטעלען אויפן הויף. ס'איז אויך פעראָרדענט געוואָרען פונאַנדערצונעהמען די וואַנט ביזן פונדאַמענט און צו פערפעסטיגען די איבּעריגע ווענט אינם הויז. דאָס הויז איז געמויערט געוואָרען פאַר דער מלחמה און בּעשטעהט פון דינע ווענטלעך אוים 2 ציגעל.

די קאָמיסיע איז צוגעטרעטען צו בעטראַכטען אַלע ארומיגע הייזער, צי ס'זענען נישט געריהרט גע־וואָרען די פונדאַמענטען.

אויף דעם דאָזיגען הויף שפּילען זיך בּסדר פּיל קינדער, און ווען די קאַטאַסטראָפע וואָלט פאָרגע־קומען בייטאָג וואָלט זי געבּרענגט טראַגישע פאָלגען

—=—

שווער פערוואונדעט ביי דער ארבייט

(א) אין דער פאַבּריק פון בּאַרטשינסקי'ן איז נעכטען דורך אַ מאַשין שווער פערוואונדעט געוואָ־רען ביי דער אַרבּייט דער 38־יאָהריגער אַרבּייטער באַלעסלאַוו ראָשינסקי (פון רודע־פּאַבּיאַניץ).

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּ־געפיהרט אין קרייז־שפּיטאַל

ארויסגעפאלען פון א טראמוואי

(א) אויף ראָג קילינסקיעגאָ און סענאַטאָרסקאַ איז פון א גייענדיגען טראַמוואַי, מחמת אומפּאָרזיכ־טיגקייט, אַרויסגעפאַלען דער 49־יאָהריגער בּצאַמ־טער יאַן קראַוזע.

א שטאַרק צוקאַליעטשעטען האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

ציגעל־גאַס 27 — טעל. 112-25.

היינט! היינט!

מיטוואך, דעם 18־טען ד. ח. 9 אָוונט קומט פאר

דער גרויסער

אבערזשאנעק־אוונט

מיט דער בעטייליגונג פון די בעריהמטסטע יודישע און פּוילישע קינסטלער א. נ.

„לאַך־אַטאַק אויף לאָדז"

אַטאַקירען וועט דער גאַנצער־אַנסאַמבּל פון „אַראַראַט".

ס'וועלען אויפרייסען לאַך־באָמבּעס איינע נאָך די אַנדערע.

א חוץ דעם „אַראַראַט"־פּראָגראַם „אַ גדולה אויף דער באָבּע"

זענען צו דעם אָוונט צוגעגרייט ספּעציעלע אבערזשאנעק־שאַסעז,

אימפּאָזאַנטע דעפילאַדע פון די זילן פון שטאָטישן טעאַטער, ווי די בעריהמטע פילם־אַרטיסטקע

Ina Benita, Hilda Skrzydłowska, Jan Mroziński, Henryk Szletyński, Józef Winawer

אין אַ ספּעציעל צו דעם אָוונט צוגעגרייטן רעפּערטואַר. א חוץ די דערמאָנטע קינסטלער, וועט אויפטרעטען די יונגע טאַלאַנטירטע קינסטלערין JANINA ZANDEL אין קלאַסישע טענץ.

אבערזשאנעק־מאַרש ספּעציעל פאַר דעם אָוונט געווידמעט פון דעם יונגען טאַלאַנטירטען קאָמפּאָזיטאָר הערץ רוביז.

קאָנפֿעראַנסיער'ס: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.

קליינער טייל פערבליבענע בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

פּרייזען פון בילעטען פון 95 גר. ביז 3 זל.

אבערזשאנעק'ן

צו זיין היינטיגען אוונט

אבּעזשאַנעק —אָט דער נאָמען
איז בּעריהמט און פּאָפּולער;
זיינע שעהנע פעליעטאָנען,
ווער האָט נישט געלייענט, ווער?

ווער האָט נישט געלאַכט פון זיינע
שאַרפע וויצען אַלערליי?
וועלכע מיידעל, וועלכע ווייבּעל
האָט זיך נישט געקוויקט מיט זיי?

שטענדיג איז דער בעסטער כּיבּוד
שבּת יום־טוב בּיי דעם טיש
צו דערלאַנגען אבּעזשאַנעק'ס
פעליעטאָנדעל פרייליך פריש...

און ערשט היינט וועט מען דערלאַנגען
אין טעאַטער שאָס נאָך שאָס
ס'וועט אין זאַל ראָזמאַיטאָשטשי
זיין — ווי זאָגט מען עס — „סאָס־סאָס"!

אָטאָ דאָס „ראָזמאַיטאָשטשי"
האָט אַזוינס נאָך נישט געזעהן;
דאָרטען וועט איהר זיך דערוויסען
ערשט וואָס אבּעזשאַנעק קען.

אַלע קומען מיר בּעגריסען
היינט דעם גרויסען הומאָריסט,
און איהם טאַקע איבּערצייגען,
אַז ער אַרבּייט נישט אומזיסט!

גראַף קאַלי

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1917

מאָרגען דעם 19 סעפּט. דאַרפען זיך שטעלען די וועלכע זענען געבּוירען געוואָרען אין יאָהר 1917, וואוינען אין 4־טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף די אותיות

פון M ביז S

און פון 11 קאָמיסאַריאַט

פון R ביז Ż

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ־טייקען: מ. קאַצפּערקעוויטש זגערזשער 54, י. שיטקע קעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּעט־ריקאָווער 25), ס. בּאַיאַרסקי און וו. שאַט (פּזשע־יאַזד 19), מ. ליפּשיץ (פּעטריקאָווער 193), א. ריכ־טער און ב. לאָבּאָדאַ (11 ליסטאָפּאַדאַ 86)

בעשטעטיגט דער שטאטישער בודזשעט

די זעלבּסטפערוואַלטונגס־אָפּטיילונג בּיי דער וואָיעוואָודזטווע האָט בּעשטעטיגט דעם שטאָטישען ביודזשעט, וועלכער איז צונויפגעשטעלט געוואָרען דורך דעם צייטווייליגען שטאָט־פּרעזידענט אינזש. גלאַזעק, דער ביודזשעט אויפ'ן יאָהר 1935/36 איז דורך דער זעלבּסטפערוואַלטונגס־אָפּטיילונג בּע־שטעטיגט געוואָרען לויט דעם פאָרשלאָג פון פּרע־זידענט גלאַזעק אָהן שום ענדערונגען.

צוויי פאליטישע פראצעסען

(א) דאָס קרייז־געריכט האָט נעכטען פער'משפּט די בעשולדיגטע אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט: מלכּה קירשענבּלאַט אויף 3 יאָהר טורמע; טריי־טעל ביאַלעק — אויף 10 חדשים און רבקה קאַלמאַ־נאָוויטש — אויף 7 חדשים.

* * *

(א) אויף א צווייטען פּראָצעס איז פער'משפּט געוואָרען דער 17־יאָהריגער יצחק לעווי אויף 2 יאָהר טורמע.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בּעהאַנדלונג און סעקסועלע בּעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.

פאַר אונבּעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט

עמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—11 ביי טאָג און יום־טוב פון 9—1.

פאַר דאַמען—אַ בּאַזונדערער וואַרטע־זאַל.

די לאַגע אין דער קאָנפעקציע־אינדוסטריע

שטרייק אין לאָדז. — אויפלעבונג אין בזשעזשין און אָזאָרקאָוו

(אג) דער שטרייק פון די שניידער געזעלען אין דער לאָדזער מענער קאָנפעקציע אינדוסטריע, וואָס דויערט שוין 9 וואָכען, האָט זיך אין די לעצטע טעג נאָך מעהר פערשאַרפט. אויף דער קאָנפערענץ צווישען די קאָנפעקציאָנערען און געזעלען, וואָס איז פאָרגעקומען מיט איניגע טעג צוריק בעת וועלכע די ראָלע פון פערמיטלער האָבען גענומען אויף זיך די כאַלופּניקעס, האָט נישט דערפיהרט צו אַ הסכם, ווייל די קאָנפעקציאָנערען האָבען בשום אופן נישט געוואָלט מסכים זיין אויף די פאָדערונגען פון די געזעלען.

די פאָלגען פון דעם לאַנגדויערענדען שטרייק זענען פאַר דער קאָנפעקציע אינדוסטריע זעהר נישט קיין גינסטיגע, קודם כל געניסען פון קאָנפליקט די פּראָווינציאַנעלע קאָנפעקציע צענטערען, בעזונדערס בזשעזשין און אָזאָרקאָוו, אין אָנהויב שטרייק האָבען די דאָזיגע ביידע שטעט אונטערשטיצט די שטרייקענדע דורך אַ סאָלידאַר שטרייק, דאָס האָט אָבער געדויערט א קורצע צייט און איצט אַרבייט בזשעזשין און אָזאָרקאָוו פאַר לאָדז און זיי קענען גאָרנישט נאָכקומען די בעשטעלונגען, אין בזשעזשין אַרבייטען אַלע וואַרשטאַטען, אויך עס הערשט אַ שטאַרקע אויפלעבונג. די קליינע און מיטעלע לאָדזער קאָנפעקציאָנערען מוזען דעריבער זייערע בעשטעלונגען שיקען קיין אָזאָרקאָוו.

ווי עס איז דערפון צו זעהען ליידען נישט די גרויסע קאָנפעקציאָנערען פון שטרייק. אין לויפענדען יאָהר זענען קיין גרעסערע בעשטעלונגען אויף קאָנפעקציע נאָך נישט אָנגעקומען, אַזוי די נאָכפראַגע ווערט געדעקט. דער איינציגער רעזולטאַט פון שטרייק איז נאָר דאָס וואָס די מיטעלע קאָנפעקציאָנערען אַרבייטען איצט בכלל נישט אויף לאַגער, וואָס קען ערשט האָבען בעדייטענדע קאָנסעקווענצען ערשט שפּעטער אין א פּאָר חדשים אַרום.

איך פאָדער אויף דעם לאָדזער ראַבינאַט צום צווייטען מאָל לדין!

איך פאָדער אויף נאָכאַמאָל דעם לאָדזער ראַבינאַט, אַז מען זאָל מיר געבען אַן׳ענטפער אויף מיין אויפפאָדערונג אין „נ. פאָלקסבלאַט" פון דאָנערשטאָג, י"ד אלול. אין נעגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען אַלעס עפענטליך צו ערקלערען.

מיט אכטונג
יצחק בער שטערן
פערוואַלטער פון דער מקוה אויף
זשעראָמסקיעגאָ (פּאַנסקאַ) 53

דער שטאָטישער בייראַט

ווערט וואַהרשיינליך היינט בעשטעטיגט ווערען דורך דעם אינערן־מיניסטעריום

די פראַגע וועגען נאָמינירען אַ צווייטען וויצע־פּרעזידענט פאַר לאָדז און וועגען בעשטימען אַ בייראַט פון 24 מאַן, אַלס צייטווייליגער שטאָט־ראַט, איז נאָך די וואַהלען צום סיים געוואָרען אַקטועל, די ליסטע פון 24 בירגער, וועלכע דאַרפען אַריין אין בייראַט איז אין די לאָדזער מאַסגעבענדע ספערען שוין צונויפגעשטעלט געוואָרען, מ׳וואַרט נאָך אויף אַ בעשטעטיגונג פון מיניסטעריום און פון דער וואָיעוואָדזטווע.

צו דעם צוועק איז היינט אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשא דער לאָדזער שטאָט־פּרעזידענט אינזש. גלאָזעק, אויף אַ קאָנפערענץ אין אינערן־מיניסטעריום וועט דער דאָזיגער ענין בעטראַכט ווערען און נאָכ׳ן צוריקקומען פון פּרעזידענט גלאָזעק וועט די רשימה פון די 24 בירגער אין שטאָטישען בייראַט פערעפענטליכט ווערען.

בעשטראָפט פאַבריקאַנטען

פאַר׳ן עובר זיין אויפ׳ן אַרבייטס־געזעץ

(א) דער שטראַף־רעפערענט ביים אַרבייטס־אינספּעקטאָריאַט האָט נעכטען בעהאַנדעלט א רייה פּראָצעסען געגען פאַבריקאַנטען, וואָס האָבען עובר געווען אויפ׳ן אַרבייטס געזעץ.

עס זענען בעשטראָפט געוואָרען:

אַלפרעד מילער (פון סענאַטאָרסקאַ 6) אויף 300 זלאָטעס פאַרן אַרבייטען איבער־שעהן.

סאַמועל שוואַרץ (דאַיובאַרטשיקאָוו 39) — צו בעצאָהלען 200 זלאָטעס.

נאָטאַן גוטערמאַן (פון סענאַטאָרסקאַ 3) — אויף 200 זלאָטעס.

מאיר יאַקובאָוויטש (פּעטריקאָווער 110) — אויף 100 זלאָטעס שטראָף.

די וו. פ. און פ. וו.־פייערונגען

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען וועט די היי־יאָהריגע פייערונג פון וו. פ. און פ. וו. אויספאַלען זעהר אימפּאָזאַנט און בעשטיין פון 2 טיילען — 14 פונקטען.

דער ערשטער פאָרמיטאָג־טייל וועט בעשטיין אין אַ גאָטעס־דינסט און אין א דעפילאַדע אין פּאָניאַטאָווסקי פּאַרק און אין דעם צווייטען טייל וועלען (אויפ׳ן סטאַדיאָן פון ל. ק. ס.) פאָרקומען קאָנקורסען פון דער שול־יוגענד (פאָלקס־ און מיטעל־שולען, מענער און פרויען), ווי אויך אויפטריטען פון די אָרגאַניזאַציעס פ. וו., פ. וו. ק., סטשעלצעס־פערבאַנד, פּוילישער סקויטען־פערבאַנד, לאָפּפּ, פּוילישער רויטער קרייץ, לייכט־אַטלעטיש, שווער־אַטלעטיש און באָקס־פערמעסטונגען.

דעם פּראָטעקטאָריאַט איבער דער פייערונג האָבען איבערגענומען: דער וואָיעוואָדע ה׳ האַוקע־נאָזאָוואַק און דער אָנפיהרער פון ד. אָ. ק. 4, בריגאַדע גענעראַל וולאַדיסלאַוו לאַנגנער.

דער אַבערזשאַנעק־הומאָר

צום היינטיגען אַבערזשאַנעק־אָווענד אין ראָזמאַטאָשטשי

די „מלתא דבדחותא", דאָס וואָס שפּאַנט־אָפּ, כאָטש אויף אַ מינוט דעם געדאַנק פון לעבענס־ערנסט, איז שוין אין די צייטען פון די חכמי התלמוד בעטראַכט געוואָרען פאַר אַן׳ענין פון גרויס וויכטיגקייט און וועגען איינעם פון זיי ווערט דערצעהלט, אַז ער האָט זיך פריהער נישט אַוועקגעזעצט לערנען מיט זיינע תלמידים, ביז ער האָט זיי נישט דערצעהלט עפּעס אַ מלתא דבדוחתא און געטון האָט ער דאָס, בכדי זיי זאָלען קענען „בניחת דעת", תופס זיין די שפּעטערדיגע, ערנסטע ענינים. ווייל צו ערנסטע, טאָג־טעגליכע ענינים, קען מען זיך נאָר נעהמען מיט אַ רוהיגען קאָפּ, מיט אַן׳אָפּגעשפּאַנטקייט פון געדאַנק.

דערין ליגט אפשר דער סוד פון דער ענטוויקעלטקייט, גרויסקייט און רייכקייט פון יודישען הומאָר, פון וועלכען די אומות־העולם לעקען אַזוי די פינגער:

ווען מען פערטראַכט זיך איבער דער אייגענטליכקייט פון יודישען הומאָר, זעהט מען פאַר זיך איינעם פון די זעלטענסטע אוניקאַטען: אַ פלאַנץ, וועלכע איז אויסגעוואַקסען און זיך ענטוויקעלט צו דער מדריגה פון פאָלקאָמענער שלמות, ביי די סאַמע אומגינסטיגסטע בעדינגונגען פאַר איהר ענטוויקלונג... עס איז דאָך אין פלוג, באמת שווער צו פערשטעהן, ווי אַזוי האָט דאָס געקענט געשעהען, וואָס ביי די אַלע אומנאָרמאַלקייטען, ביי די יאַלע צרות־צרורות, וואָס דאָס יודישע פאָלק האָט מיטגעמאַכט אויף זיין צוויי טויזענד־יעהריגען וואַנדער־וועג, האָט איהם זיין הומאָר קיינמאָל נישט פערלאָזט, נאָר אדרבה, וואָס ערגער די סיטואַציע, וואָס טרויעריגער דאָס געמיט — וואָס לאַכעדיגער דער הומאָר, וואָס שטיפערישער דער וויץ?!..

נאָר נאָך דעם אויבען געזאָגטען, וועט מען לייכט געפינען אַ פערענטפערונג אויף אָט דער שאלה: טאַקי דערפאַר, וואָס יעדער טאָג האָט דעם יוד געבראַכט נייע צרות, טאַקי דערפאַר, וואָס יעדען טאָג איז דער יוד געשטעלט געוואָרען פאַר נייע אויפגאַבעס און לעבענס־ערנסטקייטען, וועלכע וואָלטען באין־אופן נישט געקענט אויפגעפאַסט און, ממילא נישט פערענטפערט ווערען ביי דער כסדר׳דיגער געשפּאַנטקייט פון געדאַנק, האָט איהם (דעם יוד) דער זעלבסטדערהאַלטונגס־אינסטינקט געצווינגען צו זיין דערפינדעריש. צו שאַפען זיך הומאָר — אַן׳אָפּלייטער פון דער כסדר׳דיגער געשפּאַנטקייט, בכדי, אַנאָפּגעפרישטער זיך קענען שטעלען אין געראַנגעל, פּנים אל פּנים מיט די נייע ערנסקייטען פון לעבען און —

טאַקע די אומגינסטיגקייטען, האָבען דעם יודישען הומאָר געשאַפען און ווייל אָבער דער יודישער באָדען איז געווען אומגינסטיג פאַר דער בההדרגה׳דיגער ענטוויקלונג, פאַר דער „אויס־שטעהונג" און „סטאַביליזירונג" פון יודישען וויץ, איז ער ממילא געוואָרען, אַזוי צו זאָגען, אַ „בהפּעם־אחת׳דיגער", אַן׳אָפּגעהאַקטער — בליץ־אַרטיג און נאָדעל־שפּיציג... נאָך אַ זאַך:

דער יודישער הומאָר, וועלכער איז — ווי מיר האָבען בעוויזען — געווען אַ לעבענס־נויטווענדיגקייט, האָט ער, ממילא געמוזט ווערען א יש־מאַין־געשאַפענער (סוף כל סוף, ביי דער לאַגע, אין וועלכער יודען האָבען זיך געפינען און געפינען זיך נאָך, האָט דאָך נישט געקענט זיין קיין שטאָף אויף „אויסצואַרבייטען" פון איהם הומאָר און וויץ...) און ווי יעדע יש־מאַין־יצירה, וועלכע האָט הינטער זיך, נישט קיין חומר־פונדאַמענט, נאָר בלויז רוח, איז דער יודישער הומאָר אַ שטענדיג־עקזיסטירענדיגער, אַן׳אייביגער, ווייל דער קאָסמאָס און אַלע זיינע בעשטאַנדטיילען זענען אייביגקייט...

אַרויסגעהענדיג פון אָטאָ די מסקנות, איז י. אַבערזשאַנעקס הומאָר דער יודישסטער פון יודישען הומאָר (דער חילוק פון „יודישען הומאָר" ביז „הומאָר ביי יודען", איז זעהר א גרויסער):

1) זיינע ערב שבת פעליעטאָנען, גוט־מאָרגענס" זענען די „מלתא דבדחותא" — די עלעמענטאַרסטע נויטיגקייטען פאַר דער געדאַנק־אָפּשפּאַנונג פאַר דעם יוד פון אַ גאַנצען יאָהר, וועמען די טעגליכע צייטונג ברענגט יעדען טאָג אַנדערע, ערנסטע לעבענס־ענינים צו וועלכע מען דאַרף „צולעגען" אַ רוהיגען קאָפּ. היות, ווי אַ רוהיגער קאָפּ ביי יודען איז איינס פון די זעלטענסטע ערשיינונגען, מוז מען איהם קינסטליך בערוהיגען און דערויף, איז אַבערזשאַנעק א מייסטער...

2) אַבערזשאַנעק אַרבייט נישט איבער זיין וויץ, ער „ברעכט" זיך איבער איהם נישט דעם קאָפּ; ער זאָגט איהם בפעם־אחת, פון אונטער דער האַנד אַוועק, דעריבער איז ער נישט טעמפּ, האַמעטנע־אויסגעאַרבייט — ער איז שאַרף און שפּיציג

3) אַבערזשאַנעק שאַפט זיין וויץ פון גאָרנישט; ער זוכט נישט קיין שטאָף, קיין מאַטעריאַל פאַר איהם, איז ער דעריבער, ממילא נישט קיין חומר, קיין שווער־פערדייליכער, נאָר א לייכטער און פאַר אַלע צוגענגליך.

און ווייל די אַלע דריי אַטריבוטען — ווי מיר האָבען אויבען אויסגעפיהרט — זענען די בעשטאַנדטיילען פון יודישען הומאָר (און נישט פון „הומאָר ביי יודען"), איז אַבערזשאַנעקס הומאָר, ממילא דערגאַנגען צו דער מדריגה פון פאָלקסטימליכקייט (לויט מיין מיינונג — די סאַמע גרעסטע מדריגה) און

דערין זענען זיינע פערדינסטען.

יוסף ז.

די מאַנופאַקטור־סוחרים זענען געגען

סצאַלירען דעם אומזאַץ־שטייער אין דער טעקסטיל־בראַנזשע

די לאָדזער פאַבריקאַנטען אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע האָבען זיך ענדגילטיג שוין אַרויסגעזאָגט געגען גענעראַליזירען (סצאַלירען) דעם אומזאַץ־שטייער אויף מאַנופאַקטור סחורות.

די פאַבריקאַנטען מאָטיווירען דאָס דערמיט וואָס זיי וועט פעהלען מזומן געלד אויף איינצאָהלען פּאַראויס דעם אומזאַץ־שטייער און צווייטענס האַלטען זיי, אַז דורך דעם סצאַלירען דעם אומזאַץ־שטייער וועלען סחורות טייערער ווערען און דער קאָנסומענט וועט זיך נישט קענען אָריענטירען וויפיל די סחורה קאָסט ווירקליך.

ר. איזראַעל

משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראָמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

120)

— ס׳איז קיינמאָל נישט צו שפּעט, ליבער מאַריאַן, קיינמאָל נישט, אויב דו וועסט איצט בעשליסען זיך צו בעזינען איז נאָך איצט אויך נישט צו שפּעט. איך בין דיר גרייט צו העלפען אויב דו וועסט די הילף אָננעהמען און אויב איך קען נאָר דיר מיט עפּעס העלפען.

— א דאַנק, הערמאַן, מיט גאָרנישט איך פערלאַנג נישט דיין הילף, זאָג מיר בעסער הערמאַן, צוליב וואָס ביזטו געקומען קיין לאָנדאָן?

הערמאַן האָט זיך אביסעל פערלוירען, ער האָט זיך נישט גערעכט אַז מאַריאַן זאָל פּלוצלונג איבערפיהרען דאָס געשפּרעך אויף אַן׳אַנדער טעמע און ער האָט נישט געהאַט צוגעגרייט קיין ענטפער אויף דער דאָזיגער פראַגע.

— פאַר וואָס ענטפערסטו מיר נישט, הערמאַן דו ביזט זיכער געקומען אין אויפטראַג פון האַנקאַן, נישט אמת?

— דעם אמת געזאָגט, יאָ. אָבער איך האָב שוין מיט דיר נישט וואָס צו רעדען, נאָכדעם ווי דו האָסט זיך דאָ פאַר מיר אַראָפּגערעדט פון האַרצען, נאָכדעם ווי דו האָסט זיך פערטרויט פאַר מיר, האָב איך דיר נישט מעהר וואָס פאַרצולייגען.

— ביזט געקומען אויספועלען ביי מיר א גט. נישט אמת, הערמאַן.

— אמת, האַנקאַ וויל אַז דו זאָלסט זי בעפרייען.

— זי וויל געלד אויך. נישט אמת?

— ניין, ווי קענסטו זי חושד זיין, אַז זי וויל נאָך מאַכען א געשעפט דערביי.

— ס׳וואָלט גאָרנישט געווען קיין עולה ווען זי זאָל וועלען. פאַרוואָס נישט? עס קומט איהר און איך וועל איהר געבען פאַר איהר און פאַר דעם קינד אַלץ וואָס איך פערמאָג.

— ביזט אינגאַנצען פון זינען אַראָפּ, מאַריאַן? דו טאַרסט דאָס נישט. דו מוזט איבערלאָזען דאָס פאַר זיך, אַז דו זאָלסט קענען ווייטער לעבען און עקזיסטירען, האַנקאַ דאַרף דערווייל נישט דיינס זי וועט זיך אַליין אַן׳עצה געבען.

— ווי אַזוי וועט זי זיך אַן׳עצה געבען? ווער וועט איהר געבען, איך קען דאָך אויסגעצייכענט איהר פערמעגען, און איך ווייס אַז זי איז ביז איצט געווען אינגאַנצען אָפּהענגיג פון מיר, קיין אייגען פערמעגען האָט זי דאָך נישט.

— וועגען דעם דאַרפסט דו נישט זאָרגען, האַנקאַ פערלאַנגט פון דיר נישט קיין איין גראָשען, זי וויל בלויז זיין פריי, זי האָט שוין נישט מעהר קיין כוח זיך צו פייניגען און ליידען אויף דעם אופן ווי זי ליידט איצט. דו קענסט אַליין פערשטעהען אַז דאָס איז אונמעגליך, איבריגענס האָסט דו דאָך אַליין מודה געווען אַז עס דאַרף אַזוי זיין, אַז דו קענסט האַנקאַן נישט אָנבינדען צו זיך און צווינגען זי צו ליידען און פּיין, זי איז דאָך זיכער נישט שולדיג, זי איז דאָך זיכער נישט די סיבה אפילו פון דיין אייגענעם אומגליק,

— אָבער ווער וויל זי דען האַלטען און אָנבינדען, האָסטו דען מיך שלעכט פערשטאַנען? איך האָב דאָך דיר בפירוש געזאָגט אַז האַנקאַ איז שוין פריי אויב ס׳האַנדעלט זיך איהר וועגען אַדורכפיהרען א רייה אָפיציעלע פאָרמאַליטעטען בין איך אויך גרייט דאָס צו טון, אָבער זי קען דאָך נישט בלייבען אָהן שום מיטלען צום לעבען און צו עקזיסטירען. איך ווייס דאָך אַז זי האָט נישט.

— זאָרג נישט דערפאַר...

— פאַרוואָס זאָל איך דערפאַר נישט זאָרגען האָט זיך מאַריאַן שוין דערביזערט. מיר מאַכען דאָך איצט א געשעפט, א פשוטע טראַנזאַקציע און איך גיב דיר צו פערשטיין קלאָר און בולט אַז ווען האַנקאַ וועט אַוועקגעהן פון טיש נאָכן אָפּשליסען פונם געשעפט האָט זי נישט אויף דעם ערשטען פריהשטיק.

איך האָב דיר אויך געגעבען צו פערשטעהן קלאָהר און בולט, אַז איך דאַרף מעהר גאָרנישט, איך האַלט מיך אויף דעם אופן, אַז איך בין אין איצטיגען מאָמענט געשטאָרבען און אַנשטאָט דעם אַלטען מאַריאַן בזשוסקאַ ווערט איצט געבוירען א נייער מענש מיט דעמזעלבען נאָמען און פאַמיליען נאָמען און דער נייער מענש האָט נישט קיין געלד, ער ווייס נישט אַז ער האָט שוין אַמאָל געלעבט און ווייס אויך נישט ווי אַזוי עס וועט זיך צונויפשטעלען זיין נייע לעבען, דו קענסט בעגרייפען דאָס וואָס איך זאָג דיר. יעדענפאַלס ווייל דער אַלטער מאַריאַן בזשוסקאַ אין די לעצטע מינוטען פון זיין לעבען שטאַרבען מיט דעם בעוואוסטזיין אַז די פרוי און דאָס קינד, וועלכע האָבען געליטען און ס׳וועט זיי אויסקומען נאָך צו ליידען צוליב איהם זאָלען דערווייל נישט דאַרפען האָבען נאָך א צולאָג פון הונגער און נויט.

הערמאַן האָט געצווינגען די פּלייצעס די רייד זענען קלוגע אַזוי אַז ער האָט נישט געקענט זאָגען אַז מאַריאַן איז אַראָפּ פון זינען, ענטפערען האָט ער אָבער דאָך עפּעס געמוזט.

— דאָס איז פילאָזאָפיע, ריינע פילאָזאָפיע אָהן שום פּראַקטישען אונטערשלאַג, וועסט זיך בעזינען, וועסט זיך בערוהיגען און וועסט זיין פעהיג אביסעל אַנדערש צו טראַכטען, אפשר וועלען מיר אָפּלעגען דאָס געשפּרעך אויף א טאָג צייט..

הערמאַן האָט נישט געקענט איינגעהען אויף מאַריאַנס פאָרשלאַג וועגען נעהמען געלד פאַר האַנקאַן, ער האָט דערצו קיין פולמאַכטען נישט געהאַט און האָט געוואוסט, אַז האַנקאַ וועט זיין טיף בעליידיגט אויב ער וועט דעם פאָרשלאַג אָננעהמען, הגם ער האָט מיט האַנקאַן פאָרן אַוועקפאָהרען וועגען דעם בכלל נישט גערעדט. דער בעסטער אויסוועג פאַר הערמאַנען איז אַלזאָ געווען פּרובען אָפּצולעגען דאָס געשפּרעך אויף א טאָג, כדי ער זאָל האָבען צייט צו בעטראַכטען די לאַגע, עווענטועל זיך צו פערשטענדיגען מיט האַנקאַן. אַזאַ פערשטענדיגונג האָט אויך געקענט זיין א טעלעפאָנישע, ווייל הערמאַן האָט נישט געזשאַלעוועט קיין געלד, כדי ווי געהעריג אַדורכצופיהרען דאָס שליחות, וועלכעס איז סוף כל סוף געלעגען אין זיין אייגענעם אינטערעס.

— פאַרוואָס עפּעס מאַריאַן, וואָס מיינסט דו, אַז איך קען פון זינען אַראָפּ, ווען איך רעד אַזוי צו דיר, ס׳הויבט זיך גאָרנישט אָן, אַלץ וואָס איך זאָג דאָ דיר, איז א רעזולטאַט פון לאַנגען נאָכטראַכטעניש, א רעזולטאַט פון אונצעהליגע שלאָפלאָזע נעכט, אַנדערש וועט עס נישט ווערען און אויף דעם מוזט דו איינגעהען.

— און אויב האַנקאַ וועט נישט מסכים זיין אָנצונעהמען דיין געלד?

— וועט זי עס קענען אַרויסוואַרפען אין גאַס אַריין. איך וועל דאַן זיין רוהיג, אַז איך האָב מיין פליכט ערפילט. דעמאָלט וועט דאָס זיין איהרס אַן׳ענין, נאָר אויב איך שליס אַן׳אָפּמאַך, מוז דער דאָזיגער פונקט אַריין אין אָפּמאַך, אויב נישט שליס איך נישט דאָס געשעפט.

— איך וועל דיר זאָגען דעם אמת, האָט הערמאַן געזאָגט, אויב דו בעטראַכסט דאָס פאַר א געשעפט, האָב איך נישט קיין פולמאַכטען, אַז איך זאָל אויף דעם אופן אָפּשליסען דאָס געשעפט, מוז איך זיך פערשטענדיגען מיט דעם, וועמענס אינטערעסען איך פערטרעט.

— דאָס איז דיין זאַך, האָט מאַריאַן געזאָגט, אָבער דיין עקשנות פיהרט מיך אַריין אין א געוויסען חשד.

— דהיינו?

— אַז האַנקאַ, האָט געשיקט די קאַץ נאָך די פּוטער.

— וואָס זאָל דאָס הייסען?

— איך בין חושד, אַז האַנקאַ האָט געשיקט איהר צוקונפטיגען מאַן, אַז ער זאָל אַרויסבעקומען א גט ביי איהר ערשטען מאַן און דעריבער האָסט דו נישט די דרייסטקייט און די חוצפה נאָך צו נעהמען געלד פאַרן אַדורכפיהרען דאָס געשעפט.

הערמאַן איז צוטומעלט געוואָרען, ער איז אויפגעשפּרונגען פון אָרט און האָט נישט געוואוסט, וואָס ער האָט צו טון, צי זאָל ער פּראָטעסטירען אָדער נישט? צי זאָל ער עפּעס ענטפערען מאַריאַנען, צי זאָל ער דעם גאַנצען ענין פערשווייגען, דאָס איז אָבער שוין געווען אונמעגליך, ווייל צו שאַרף האָט מאַריאַן בעריהרט די דאָזיגע פראַגע.

(פאָרזעצונג קומט)

דעם 22 ד. ח.
דער קאָאָפּעראַציע-טאָג אין לאָדז

הײַנטיגס-יאָהר איז דער „קאָאָפּעראַציע-טאָג". מחמת'ן טויט פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי, אָפּגעלייגט געוואָרען פֿונ'ם 5. יוני אויפֿ'ן 22. סעפּטעמבער, ווען עס וועלען פֿאָרקומען א רייה פּראָפּאַגאַנדע-אונטערנעהמונגען און אַקאַדעמיעס, געווידמעט דער דאָזיגער פֿראַגע.

צ. א. וועלען אַקאַדעמיעס פֿאָרקומען אין „פֿילהאַרמאָניע"-זאַל און אויף כאַיני און באַלוט.

פֿאָרלעזונג פֿון דר. א. טאַרטאַקאָווער אין „וויזא"

הײַנט 9 אָוונד קומט פֿאָר אין „וויזא" (פּיראַמאָוויטשא 6) א פֿאָרלעזונג פֿון דר. א. טאַרטאַקאָווער אויף דער טעמע „ערב דער פֿערווירקליכונג פֿון דער ציוניסטישער אידעע" (בעמערקונגען צום 19. ציוניסטישען קאָנגרעס אין לוצערן).

סעקציע קעטלער-מייסטער
בײַ דער האַנדווערקער-עקספּאָזיטור

בײַ דער האַנדווערקער-עקספּאָזיטור (פּעטריקאָווער 20) איז געשאַפֿען געוואָרען א קעטלער-מייסטער-סעקציע, וועלכע צעהלט שוין 60 מיטגלידער. אין דער אָרגאַניזיר-קאָמיסיע זענען אַרײַן די ה"ה: קאַמינסקי, זאַלצבערג, זילבערשטיין און געטלער.

געעפֿענט די דריטע געגען-ווענערישע בעראַטונגס-שטעלע אין לאָדז

(א) מיט דער הילף פֿון היגען געזונדהייטס-אַמט האָט דער פּוילישער „רויטער קרייץ" אײַנגעאָרדענט אויף דער סובאַלסקא גאַס 1 (ראָג נאַפּיורקאָווסקי-גאַס) א געגען-ווענערישע בעראַטונגס-שטעלע, וואָס איז די דריטע פֿון דעם מין אין לאָדז.

נעכטען איז די בעראַטונגס-שטעלע פֿייערליך געעפֿנט געוואָרען.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף איוואַנאָווסקיעגאָ 5 האָט זיך געסם'ט מיט סובלימאַט דער 43-יאָהריגער אַרבייטסלאָזער ראַמאַן שטשעפּאַקיעוויטש- אין א שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאַל.

די סיבה פֿונ'ם זעלבסטמאָרד — עקסטע נויט.

פֿערמשפּט א גנב

(א) דער 33-יאָהריגער גנב אהרן לעוו איז נעכטען פֿערמשפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר טורמע פֿאַר'ן בעגנבענען — דעם 10. מאַי ה. י. — א געוויסען איגנאַצי פּאַרזשיצקי (פֿון שטערליגגא 38).

ביז איצט זענען שוין בײַ אונז געפֿאַלן:
10.000 זל. אויף נומער 35007
10.000 זל. אויף נומער 92285
5.000 זל. אויף נומער 52881
5.000 „ „ 83273
5.000 „ „ 98452
5.000 זל. אויף נומער 110700
5.000 „ „ 117884
און נאָך אַ סך אַנד. צו 5.000, 2.000 זל. אז"וו.
נ. יאַטקאַ
פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
באַוואַמיעסקאַ 1
לאָזען צו דער 1-טער קלאַס 34-טער מלוכה-לאָטעריע זענען שוין בײַ אונז צו בעקומען!

די אויסשטעלונג „שוץ איבער קינד און יוגענד אין לאָדז"

דער קאָמיטעט פֿון דער אויסשטעלונג, א. נ. „שוץ פֿאַר'ן קינד און יוגענד אין לאָדז און לאָדזער וויאיעוואָדזטוואָ" אינפֿאָרמירט, אַז די אָנמעלדונגען וועגען אָנטייל אין דער אויסשטעלונג פֿליסען אָן מאַסענווייז. איצט זענען שוין פֿאַרנומען אַלע ערטער אויפֿ'ן צווייטען שטאָק.

דאָס אויסשטעלונגס-ביוראָ נעהמט אָן אָנמעלדונגען אויף פֿרייע ערטער אויפֿ'ן דריטען שטאָק. (אין לאָקאַל פֿון האַנדעלס-באַנק, אַל. קאָשטשושקי 15). דאָס רעכט צו בעטייליגען זיך אין דער אויסשטעלונג קאָסט 20 זלאָטעס, און די פּרייזען פֿון די פּלעצער אויפֿ'ן דריטען שטאָק זענען פֿון 30 ביז 50 זלאָטעס פֿאַר אַ קוואַדראַט-מעטער.

איבערגעפֿאָהרען

(א) אויף בזשעזשינער גאַס איז אַנ'אויטאָ נעכטען איבערגעפֿאָהרען דעם 55-יאָהריגען פֿוהרמאַן יצחק גאָלדבלום פֿון יעזשוו.

א שווער פֿערוואונדעטען האָט מען איהם אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאַל.

אונטערגעוואָרפֿען א קינד

(א) אין טויער אויף פּליסאַצקא-גאַס 1 האָט מען געפֿונען אַנ'אונטערגעוואָרפֿען יונגעל פֿון אום געפֿעהר אַ חודש אַלט. מ'האָט דאָס קינד איבערגעשיקט אין דערציהונגס-הויז.

ציהונג פֿון דער מלוכה-לאָטעריע
4-טע קלאַס — 10-טער טאָג

20.000 zł. — 174481
10.000 zł. — 148008 155258
5000 zł. — 8858 42712 94892 183450
2000 zł. 3142 8892 13317 20647 22256 23927 26426 32956 48908 68571 81233 93701 109943 115355 129668 130320 136174 146649 149456 151228
1000 zł. — 3169 7947 8684 9260 19923 23436 25324 37229 38195 42018 40355 49701 50284 50893 55732 59121 61646 61475 64414 69766 73579 79097 83952 85531 87786 88023 99352 119700 121782 124382 142727 142771 155959 170816 176131 177742

STAWKI PO 200 ZŁ.

82 199 243 312 69 418 620 969 1007 29 38 50 276 91 535 88 625 954 2022 214 28 29 82 457 695 3417 520 49 70 611 67 787 886 918 58 4048 127 299 427 38 684 88 822 922 5004 60 8 806 79 921 92 6157 341 528 645 96 754 821 7059 221 552 662 83 885 8255 85 8 305 10 33 462 96 558 88 858 9224 68 347 401 6 835 968

10011 37 172 375 420 636 74 774 852 918 11001 3 264 430 738 66 828 47 12034 81 163 216 810 49 970 4 85 13013 107 368 429 51 829 14194 381 82 602 784 899 991 15425 852 16112 75 225 67 555 793 823 978 17163 208 302 3 794 939 68 18000 35 100 12 522 63 19014 16 51 69 113 24 48 252 554 59 614

20010 66 189 90 348 52 463 73 610 720 900 70 21063 508 639 724 880 943 22023 7 491 622 827 40 89 980 23053 143 57 68 82 443 545 608 758 845 928 90 24201 82 97 382 406 584 651 725 898 944 25020 21 45 50 92 8 105 349 90 503 690 831 922 26176 217 398 611 33 27067 271 443 55 63 710 85 28065 9 118 224 421 27 96 502 633 58 996 29066 73 98 104 217 319 413 680 943

30050 101 214 45 344 506 11 606 711 884 900 31052 316 41 44 495 581 95 658 863 99 32050 108 399 415 628 66 847 33069 225 67 672 708 839 34134 72 390 412 69 567 606 24 932 35055 252 400 96 639 67 842 36054 173 342 61 827 951 88 37100 212 347 524 37 873 996 38050 76 118 95 228 428 607 716 823 912 49 55 39017 204 255 368 447 518 873

40117 283 301 451 84 990 41063 167 470 582 687 720 844 42020 210 61 72 377 480 743 43008 140 246 318 26 45 475 507 679 958 44050 158 207 310 538 612 821 909 74 45120 34 65 98 609 881 97 98 903 37 46125 37 64 303 411 567 606 29 816 909 15 92 99 47288 597 657 83 98 725 857 91 930 34 48121 336 97 439 711 82 91 49090 124 56 228 72 348 485 552 86 721 22 804 14 17 49 72 979

50261 529 925 26 51019 28 450 59 75 539 96 714 842 62 52116 34 71 86 260 432 86 512 94 675 757 816 82 53056 535 62 645 746 949 59 93 95 54059 184 436 520 86 92 605 73 833 95 954 55263 362 414 73 529 801 21 39 49 56091 193 225 326 688 720 81 930 57196 202 549 67 664 707 26 85 58117 255 393 98 522 78 79 692 891 59084 278 317 45 57 76 475 628 836

60008 61 87 212 96 300 13 408 42 72 94 509 96 625 28 711 31 64 99 839 927 61199 201 313 649 75 829 901 84 62190 95 338 95 426 540 685 776 63002 4 126 50 85 247 324 438 543 712 24 918 64017 100 29 54 293 609 719 881 65237 92 425 559 738 53 90 838 911 34 66119 77 94 375 467 713 811 77 67246 424 65 96 633 735 825 26 89 942 68110 93 246 426 686 97 740 809 56 947 63 69068 84 144 240 337 412 562 81 82 649 86 726 39 840 955

70309 30 400 6 17 561 65 83 708 69 71 87 97 957 71173 326 43 68 444 525 87 999 72044 140 48 295 438 68 772 907 31 73404 45 99 532 714 92 818 74066 232 428 30 559 759 853 82 984 75065 206 57 358 536 83 76073 99 274 481 96 [illegible] 3 26 75 77 729 32 53 821 41 929 90 96 99 77025 26 52 129 380 422 55 551 692 78012 78 108 348 77 574 756 81 973 79051 88 221 429 501 990 95

80043 188 215 21 31 304 486 566 93 816 29 81074 190 215 50 78 333 83 744 808 981 82000 364 638 836 83005 91 142 92 288 440 85 666 80 801 23 911 84031 114 90 453 656 755 67 891 94 904 89 85055 142 205 326 419 80 748 992 86506 47 900 87040 121 604 64 923 88027 44 214 41 92 445 62 584 653 4 76 744 985 89205 11 31 319 49 79 434 42 665 837 952 84

90179 391 416 21 509 876 91128 36 298 328 33 523 703 959 88 92058 83 298 350 540 628 746 828 907 84 93023 81 145 58 468 87 514 653 89 866 941 30 94001 66 71 100 43 215 334 465 599 734 58 853 9 95029 160 224 435 824 925 96081 90 350 8 421 46 702 50 985 99 97147 69 217 95 422 735 50 813 991 98123 210 39 51 404 53 6 760 864 66 96 99079 139 41 205 417 64 635 76 828

100067 288 546 714 29 837 82 87 974 101093 223 458 755 78 839 964 102038 82 109 70 401 702 26 911 86 103015 31 170 211 74 328 627 791 92 902 43 104082 469 591 919 105258 342 52 906 64 106054 179 628 904 99 107042 60 170 59 240 342 770 947 50 108012 142 255 709 31 6 904 19 109067 91 244 63 430 60 567 82 661 707 911 15.

110099 110 223 482 99 750 949 111042 131 377 751 82 112010 261 391 543 72 8 755 63 836 979 113004 123 7 338 41 53 540 657 970 114162 248 347 59 777 115044 66 174 212 76 317 27 47 425 41 505 654 973 116119 45 542 935 117081 191 211 364 508 669 79 715 962 71 118099 187 361 72 92 409 651 4 939 119060 8 172 5 233 47 315 30 506 603 740 803 942.

120171 259 88 356 568 631 773 847 968 72 121091 120 225 510 29 641 90 767 71 841 939 56 48 122052 218 334 94 474 593 727 917 95 123434 73 633 908 21 124029 59 139 95 400 89 528 77 602 961 125084 138 380 4 443 77 623 717 29 875 969 77 126032 54 75 81 131 230 81 359 595 816 29 951 66 78 127173 332 616 733 84 811 19 950 91 128167 271 507 737 856 75 129138 46 55 234 385 414 509 606 77 705 827 924.

130031 73 263 81 555 4 605 735 887 972 83 131086 99 275 6 91 7 331 431 506 603 4 776 807 918 132236 502 45 763 133014 120 39 343 47 469 516 717 79 865 940 134218 445 535 75 614 78 733 754 830 135158 280 95 393 439 85 508 620 48 772 84 832 925 136030 58 186 204 90 309 87 506 60 667 927 59 137074 144 225 85 309 418 506 63 629 780 863 900 138138 201 431 421 557 732 856 89 139027 207 326 83 475 535 601 23 61 745 59 75 846 92 962.

140083 115 95 408 57 66 59 517 58 61 695 758 814 74 923 141043 260 64 359 88 97 439 51 58 509 36 624 29 90 748 916 26 85 142030 192 309 99 514 659 713 143003 6 193 448 578 76 649 740 829 57 967 144001 153 56 311 59 65 477 626 76 791 895 145091 116 285 368 69 585 717 819 976 146013 64 76 88 114 318 98 534 43 93 707 147239 78 465 568 89 608 60 720 94 878 148207 394 480 531 649 868 149284 349 411 528 638 87 843.

150019 45 381 413 589 93 619 31 86 758 64 818 912 67 151125 34 37 61 94 400 558 77 746 869 152067 84 98 210 86 550 64 91 767 153044 194 249 64 96 810 54 912 154113 255 399 405 25 511 58 879 90 923 93 155040 185 278 300 504 63 635 700 83 879 156002 160 81 312 545 602 724 46 801 943 71 157106 24 34 41 304 43 437 97 567 604 817 75 988 158107 240 69 308 24 446 655 794 159084 573 605 51 820 42 950.

160016 60 75 102 316 25 75 504 631 720 808 83 161025 204 81 333 89 510 11 43 674 84 712 21 54 829 96 162008 122 32 41 99 298 542 683 741 932 52 99 163082 92 225 304 421 62 99 695 879 164036 49 110 443 557 624 700 79 859 961 165059 350 87 551 86 647 704 6 982 166504 20 793 856 928 167037 100 296 347 827 29 168215 954 169310 113 225 354 449 701 500 906 38 66.

170016 81 461 535 98 750 816 23 923 86 171149 89 246 67 306 27 419 85 528 668 987 172337 93 402 48 61 538 97 630 43 47 768 173014 48 177 224 33 92 335 90 431 46 516 633 90 863 914 59 174021 168 208 322 603 729 820 25 72 916 17 175053 114 45 320 461 569 667 72 831 176020 289 342 496 563 89 771 89 891 926 64 76 79 177001 108 30 33 49 304 99 417 544 629 739 810 178179 89 265 345 571 602 72 754 92 862 179054 124 67 346 99 409 511 40 642 68 790 821 985.

180095 275 487 95 521 675 742 958 61 181265 355 430 508 31 32 775 917 59 182051 74 113 35 262 78 368 416 37 45 524 26 603 767 969 183039 104 69 238 313 488 528 63 601 929 80 184096 128 48 267 469 767 877 79 900 76.

W drugiem ciągnieniu padło:
10.000 zł. — 43103 160985.
5.000 zł. — 33226 79345.
2.000 zł. — 19209 23986 33323 39882 45051 51985 95661 109745 122804 125799 137960 140783 164379 166529 172260 180365 182415.
1.000 zł. — 8173 32859 33249 39294 39332 43286 44073 44202 48407 55416 59208 61610 67944 72759 79233 81272 84042 91217 94827 94865 97405 101866 100808 108771 120268 121438 121539 122909 123550 128178 128454 129708 130943 131668 132604 133157 142369 143347 143561 153618 153732 154737 155469 159003 160209 163735 168382 170772 171985 174188 177425 177588 181334 182455.

Po 200 złotych.

85 340 1768 887 2053 413 26 45 46 619 727 3034 280 81 89 362 81 786 853 84 4186 206 547 5466 592 604 709 38 7438 572 93 695 816 94 8388 417 560 78 9100 709.

10150 87 922 11457 909 12100 65 374 564 635 740 13052 221 514 761 813 14328 657 65 724 980 16047 199 416 651 97 762 17008 39 123 55 223 447 503 619 90 801 29 18050 229 532 683 19053 195 500.

20208 504 714 21198 378 579 768 835 999 22011 126 309 642 85 807 952 99 23177 601 49 759 94 842 24140 428 664 763 879 25154 219 70 95 492 862 957 26314 519 27255 435 576 892 93 28025 293 493 567 793 29420 921 35.

30176 406 32 31840 900 32035 100 234 445 822 33308 567 745 81 34255 399 473 557 655 35456 632 718 85 36196 335 655 866 37453 503 38121 63 371 461 85 560 681 742 845 94 39002 306 406.

40145 265 588 962 41132 40 94 322 647 798 860 916 42003 108 256 357 972 43079 290 44142 443 906 23 38 80 45095 342 863 900 46154 723 55 865 47026 202 33 452 75 635 960 48073 115 260 464 594 49193 394.

50402 628 824 948 51 51699 883 951 52039 147 53 787 53408 552 72 738 54205 81 416 55 539 55054 62 200 466 916 56129 86 97 459 909 57066 425 87 624 799 863 963 58310 824 88 59108 12 78 236 94 676 760 895 944.

60029 216 352 797 836 61291 408 62017 78 332 610 794 918 63149 203 28 402 28 92 699 899 64050 334 612 49 62 77 912 52 65315 533 44 625 906 66037 111 305 603 49 817 957 67010 60 362 520 781 834 68494 554 866 966 69083 387 447 796.

70006 19 314 489 802 952 71055 66 214 302 68 542 924 72176 200 895 956 73040 340 416 63 710 854 74091 738 66 75001 05 138 207 480 921 76007 53 70 91 140 251 709 965 77467 501 784 852 70 976 78084 120 238 744 98 811 79155 378 528 75 755 940 99.

80132 81 329 466 530 61 697 781 839 924 81284 571 82186 292 445 592 83083 291 601 772 903 05 14 84215 379 95 634 875 82 998 85037 84 272 316 609 828 86120 570 87347 84 424 853 88111 210 423 87 89077 138 202 524 688 736.

90129 309 632 51 986 91033 83 129 233 379 548 60 607 15 24 970 92020 48 188 99 263 392 437 530 632 847 93042 437 74 624 94015 167 326 449 727 95040 369 561 884 89 96231 490 544 633 787 843 97394 517 42 65 983 86 98294 721 819 99193 231 472 921.

100229 35 405 823 48 53 98 101163 498 539 87 605 39 718 989 92 102444 599 799 103104 362 939 104042 79 112 261 78 568 639 843 83 995 105029 179 944 106760 74 874 107007 145 452 530 768 90 108311 624 109011 62 697 921.

110564 111156 378 759 847 907 60 112381 408 504 113131 220 326 33 444 868 114274 356 621 809 44 87 115093 115 46 211 406 43 543 662 80 831 900 116034 112 505 117916 863 118000 215 792 893 119002 72 92 204 436 40 501 68 630 768 947.

120101 12 68 530 89 686 121008 161 450 685 743 903 122197 98 265 74 300 507 30 31 123086 110 239 361 726 73 951 124337 445 642 125042 111 54 992 126129 68 464 127015 104 30 250 64 436 128004 109 97 531 777 88 95 808 90 935 129047 81 408 695 982

130030 242 384 520 802 58 131033 709 816 132029 307 133163 281 312 27 522 745 68 73 817 134086 135535 643 749 136212 323 39 95 629 51 701 940 137011 120 60 293 743 59 919 61 69 138277 600 714 975 139034 110 15 87 409 592 643 711 50 98 140393 717 60 995 141219 368 428 513 74 646 142062 185 143037 171 304 431 69 144250 380 55 63 615 709 812 145155 738 40 942 146053 147 244 342 748 147588 806 990 148201 70 359 413 502 684 745 149190 348 608 739 910 88

150046 368 475 712 70 925 72 151371 425 782 923 152058 246 50 377 82 586 153634 49 983 154003 201 461 75 843 155161 98 206 43 423 548 620 96 821 87 156461 639 713 157310 78 463 73 713 158158 78 390 898 159012 25 401 41 833

160068 888 161051 69 349 664 803 16 86 162012 104 420 41 518 821 163420 538 88 759 95 164174 235 334 165329 57 70 528 42 166125 467 778 898 167612 62 168282 409 535 67 676 743 993 169005 88 598 687 90

170095 228 374 735 171002 103 290 343 172159 251 70 336 51 526 640 173354 512 674 721 80 916 174198 264 704 18 92 802 175113 316 463 698 176013 58 248 63 81 91 500 47 732 82 899 177094 153 411 22 696 894 178318 179056 205 70 320 438 48 596 872 960

180259 440 42 540 181019 52 98 327 526 780 95 182065 234 513 70 89 782 824 183152 331 96 559 636 778 184002 262 461 541

CIĄGNIENIE TRZECIE.
STAWKI PO 200 ZŁ.

181 88 232 399 623 716 1110 357 704 81 2333 3048 136 48 245 431 660 841 997 4003 90 158 223 608 70 718 5204 931 6232 83 505 643 86 7090 602 923 8427 40 717 970 9056 543 697.

10180 487 606 11318 12661 990 13199 654 14056 75 109 557 15138 517 651 942 16068 216 373 863 942 17250 55 490 18192 309 540 19266 439 765 856.

20029 944 91 21122 345 517 752 22294 435 45 592 686 95 738 50 23050 457 799 807 24324 523 682 900 42 25049 51 81 186 381 419 759 931 26133 243 52 457 654 727 27040 65 190 276 623 822 913 28056 262 437 38 584 29201 742 918 27 99.

30153 276 301 23 465 769 31000 60 148 263 733 37 833 32220 69 33133 209 418 505 915 47 63 34066 92 519 676 849 35118 237 428 594 641 916 21 36076 93 233 74 97 351 503 28 645 37186 263 338 419 47 96 608 708 966 38112 36 424 610 30 39133 35 262 650.

40277 80 330 69 86 456 520 897 41032 325 774 889 970 42271 376 843 43247 423 668 893 44046 431 530 891 45068 121 286 637 46239 870 47941 48573 651 775 99 857 965 49271 621 803.

50371 572 86 51163 205 311 33 645 873 94 921 96 52315 53280 744 66 54034 335 43 547 959 69 55983 56032 86 174 407 41 755 827 908 57298 490 552 722 58179 404 52 89 650 73 721 26 59157 708 14 21 931 39.

60020 328 526 689 853 917 61310 12 49 471 684 825 929 62007 169 458 785 858 80 63114 321 515 756 836 41 909 64197 231 72 324 89 417 81 629 906 65241 97 723 97 66396 687 878 972 67741 852 933 65 68009 56 199 210 510 644 708 65 95 846 997 69289 364 918.

70144 46 529 86 648 861 73 71257 446 70 546 77 620 842 90 72103 507 11 73257 330 35 79 604 814 74275 97 307 45 427 659 75114 229 48 51 481 523 98 660 76422 70 922 77009 210 53 59 682 717 804 11 78476 533 742 62 939 79012 192 574 667 899 998.

80011 38 213 83 498 565 733 54 93 991 81155 66 206 55 893 82054 262 655 804 13 83007 22 328 85 402 719 935 84185 305 30 483 98 708 09 860 95 85255 696 846 86227 305 654 806 30 935 87369 455 800 32 88068 337 809 49 89044 313 75 498 99 578 996.

90115 48 374 413 533 86 804 37 91007 295 559 83 749 72 817 92087 126 344 651 978 93260 334 616 26 94029 131 318 78 647 84 99 894 925 60 95397 818 96161 606 737 913 97182 229 367 610 53 872 98317 461 595 628 702 03 99058 83 308 605 10 63 81 709 864 995.

100167 71 944 92 101235 726 81 102316 32 714 996 103336 39 85 700 104024 47 143 282 420 32 98 661 105230 314 496 599 613 98 745 848 106000 13 49 268 90 107412 612 954 108047 677 842 109076 364 740 852.

110135 338 447 898 111491 536 655 112021 422 505 21 650 881 82 89 113010 141 69 211 57 74 84 572 85 750 931 114375 519 734 53 115305 75 840 50 911 116375 518 782 87 117069 202 331 428 502 601 56 719 958 118023 445 984 119069 345 95 457 90 671 713 869 943 63

120076 277 96 370 400 16 677 704 19 924 121159 268 369 960 71 122244 54 68 94 718 123113 447 578 756 819 926 124038 68 512 861 978 125025 472 94 126109 282 94 368 788 807 127068 117 35 64 313 503 617 69 89 128631 69 728 81 911 129145 685 726 30.

130165 131338 820 979 132900 133175 217 329 81 547 670 720 807 134163 279 519 828 135484 720 136558 80 137335 487 825 44 138160 78 323 33 503 12 46 50 615 754 139489 763 82.

140516 731 916 96 141008 80 116 99 473 527 142125 334 42 572 756 143278 81 796 144428 546 668 145042 419 38 523 67 823 146201 541 761 822 34 949 147129 46 320 401 663 97 888 148065 126 703 926 149029 250 493 857 88 93.

150067 85 169 82 813 151096 127 38 44 642 839 909 152154 80 253 365 95 445 607 816 912 18 153158 327 49 446 577 602 789 843 154055 64 67 607 874. 155102 398 409 776 816 38 157625 79 707 899 158006 200 64 417 560 712 881 159134 96 362 492 703 937.

160053 86 116 474 501 799 161090 240 684 766 90 812 965 162071 163559 635 860 164327 503 698 738 865 82 165601 166008 503 44 88 678 774 97 906 167559 81 728 77 879 168083 401 600 15 806 993 169128 79 86 221 404 16 606 18 57.

170168 85 418 79 775 800 171065 172074 182 38 392 467 988 173400 38 521 622 971 174019 677 826 175058 256 70 373 407 647 881 925 37 176120 216 591 752 85 999 177182 201 30 403 599 744 85 178242 416 506 706 179060 573 627 859.

180069 99 265 555 755 97 848 181009 401 528 695 724 859 182208 553 183010 130 358 578 184419 734 46 62 862.

אויספלוג קיין גדיניע

פון די אַרבייטער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" מיט קאָנסול מאַקס קאַהן בראש

כדי צו בעקענען די אַרבייטער מיטן פּוילישן ים און בעזונדערס מיט דער הערליכער פּוילישער פּאָרט־שטאָט גדיניע, איז לויט דער איניציאַטיוו פון קאָנסול מאַקס קאָהן איינגעאָרדענט געוואָרען א צוויי טאָגיגער אויספלוג פאַר די אַרבייטער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" צום פּוילישן ים.

אין אויספלוג האָבען אַנטייל גענומען קרוב טויזענט אַרבייטער מיטן אייגענעם אָרקעסטער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". די אַרבייטער האָבען בעזוכט גדיניע, העל, אָרלאָווא, דער פּוילישער שיף „פּילסודסקי" און אַנדערע זעהענסווירדיגקייטען.

א דאַנק די שיינע וועטערען, וואָס הערשען ביים ים האָט זיך דער אויספלוג זעהר גוט איינגעגעבען און די אַנטיילנעהמער זענען געווען צופרידען פון דער רייזע.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז צוזאַמען מיט די אַרבייטער איז אויך מיטגעפאָהרען קאָנסול מאַקס קאָהן, וועלכער האָט די אַנטיילנעהמער בעקענט מיט דער געשיכטע און ענטוויקלונג פון גדיניע און בכלל צוגעזאָגט, אַז דער אויספלוג זאָל אַדורכגעהען מיטן געהעריגען ערפאָלג.

אַנ'איטאַליענישער שטרייק

(א) אין דער פאַבריק פון דער פירמע „לאָווענבערג און כייקין" (סרעבזשינסקא 42) איז די פאַריגע וואָך אויסגעבראָכען א שטרייק, מחמת די פערלעגענע שכירות און דעם דערוויטערען פון אַנ'אַרבייטער-דעלעגאַטקע.

איין שיכט אַרבייטער אין דער צאָהל פון 120 מאַן איז געבליבען זיצען אין דער פאַבריק, וואו זיי געפינען זיך נאָך עד היום.

איצט האָט די פערוואַלטונג פון דער פאַבריק צוגעשיקט אין דער אַרבייטס-אינספּעקציע אַנ'אָפיציעלע מעלדונג, דאָס מיטן 17. ד. ח. איז די פאַבריק אָפּגעשטעלט. און אַלץ וואָס די אַרבייטער קומט אַרויס, וועלען זיי בעקומען ערשט נאָכ'ן אורטייל פון אַרבייטס-געריכט.

די אַרבייטער זענען דאָך פערבליבען אין דער פאַבריק.

פון האַנדווערקער-לעבן

וועש-נייער כאַלופּניקעם סעקציע

די טעג איז אין לאָקאַל פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער- און קליינהענדלער - פערבאַנד, פּילסודסקי 69 פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון דער וועש נייער־כאַלופּניקעם - סעקציע.

די פערזאַמלונג עפענט דער פּאָרזיצער ה' זיליכאָווסקי. ה' בלאַנקאָווסקי גיט אָפּ א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט פון דער סעקציע, פון דעם בעריכט ווייזט זיך אַרויס, אַז עס איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ מיט די סוחרים.

דער רעדנער בעטאָנט, אַז נאָר א קליינער טייל פון די סוחרים זענען פעראינטערעסירט צוצוטרעטען צו ממשות'דיגע אַרבייט אין דער ריכטונג אויס צובעסערען אין אַלגעמיין די לאַגע פון פאַך.

דער רוב סוחרים פיהרען נישט אויס די בעשלוסען, וואָס זענען אַקצעפּטירט געוואָרען דורך זייער פעראיין. די בעשלוסען ווערען פון א טייל סוחרים גרינגגעשעצט און דאָס טון אַפילו סוחרים, מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג פון זייער פעראיין. דער רעדנער קומט צום אויספיהר, אַז אזא טאַקטיק און אויפפיהרונג, קען גורם זיין צום איבעררייסען דעם אָפּמאַך. דער רעדנער אַפּעלירט צו די פערזאַמעלטע צו שטעהען ווייטער אויף דער וואַך און אויספיהרען די בעשלוסען פון דער פערוואַלטונג צום גינסטען פאַר זייערע אינטערעסען, און די פערוואַלטונג פון דער סעקציע וועט פון איהר זייט טון אַלעם מעגליכע צו בעשיצען די אינטערעסען פון דער מיטגלידערשאַפט.

צום שלוס פאָדערען די פערזאַמעלטע אויף די פערוואַלטונג נאָך איינמאָל צו רופען א קאָנפערענץ מיט די סוחרים און אויב דאָס וועט נישט געבען קיין רעזולטאַט, איבעררייסען דעם אָפּמאַך.

עס ווערט אויך בעשלאָסען אַרויסצוגעבען א צענניק, וואָס זאָל זיין פאַר אַלע בינדענד און אָפּשאַפען דעם וועקסעל-סיסטעם.

פון דעם פאַרבער - מייסטער פעראיין

די פאַרבעריי - אינהאַבער זענען צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען דאָס פאַך ביי דער צענטראַלע.

עס זענען שוין פאָרגעקומען עטליכע פערזאַמלונגען, אויף וועלכע ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען א צייטווייליגע אָרגאַניזיר־קאָמיסיע, וואָס זאָל ווערבירען די מיטגלידערשאַפט, זעהען, אַז אַלע פון דעם פאַך זאָלען געהערען אין פעראיין און צופיהרען צו דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג.

די אָרגאַניזיר - קאָמיסיע איז אויך שוין צוגעטרעטען אָנצופיהרען מיט א טעטיגקייט אויפן געביט פון אויסבעסערען די לאַגע פון פאַרבעריי־פאַך

פון סוויטער-מאַכער פעראיין

אין צוזאַמענהאַנג מיטן שטרייק, וואָס קומט פאָר שוין די דריטע וואָך אין סוויטער־מאַכער־פאַך, האָט די פערוואַלטונג פון פעראיין בעשלאָסען, צוליב פּרינציפּיעלע טעמים, נישט אַנטיילצונעהמען אין די ווייטערע פערהאַנדלונגען און געבען די מיטגלידער פרייע הענד, בנוגע דעם אויסגאַנג פון שטרייק.

א בעשטראַפטער באַנדיט

(א) נעכטען איז געשטאַנען פאַר'ן שטאַטישען געריכט דער פּראָפעסיאָנעלער גנב און באַנדיט, פראַנטשישעק גרוכאַן (31 יאָהר אַלט), וועלכער איז דעם 1. מערץ ה. י. בעפאַלען אין דער פינסטער א געוויסע צעציליא וולאַדאַרטשיק (פון וואַווערלסקא 61) און צוגערויבט ביי איהר א האַנד-בייטעל מיט 75 זלאָטעס מזומן געלד.

גרוכאַן איז דאַן ענטלאָפען, און מ'וואָלט איהם זיכער נישט געפונען, ווען נישט דאָס, וואָס אין עטליכע חדשים שפּעטער, דעם 8. אויגוסט גייט ער אַליין נישט צו אין גאַס צו דער געליטענער, און לייגט איהר נישט פאָר, אַז זי זאָל ביי איהם אָפּקויפען דעם האַנד-בייטעל...

זי האָט איהם דאָך דערקאָנט, און איבערגעגעבען איהם אין די הענד פון דער פּאָליציי.

דאָס געריכט האָט איהם פערמשפט אויף 5 יאָהר טורמע.

פון פּוילישן טעאַטער

היינט מיטוואָך און מאָרגען דאָנערשטאָג ווערט געשפּילט די קאָמעדיע „מיש קאָשטשעלנא" מיט יאַדוויגא זאַקליצקא אין דער הויפּט-ראָל.

פרייטאָג א פּרעמיערע די פּיעסע „טאָ וויענצי ניזש מילאָשטש".

קלאַנג=קינאָ=טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I. —
„BOLERO"
פּרעכטיגע אויסשטאַטונג, הערליך שפּילען
אין די הויפּטראָלען:
George Raf, Carola Lombard
— II. —
„כ'מוז זיין יונג"
Ljana Hayd פאַסצינירענדע קאָמעדיע מיט
אין דער הויפּטראָל.
אָנהויב פון די סעאַנסען 5.30 נאָכמ.
שבת און זונטאָג 12 א זייגער ביימאָג.

ספּאָרט

פּאַרוואָס טאָר נישט די אָלימפּיאַדע פאָרקומען אין בערלין

אויף דער אויבענדערמאָנטער טעמע אָרדענט איין די אַרבייטער־ספּאָרט־געזעלשאַפט „שטערן" זונטאָג דעם 22 ד. ח: 8,30 אָוונט אַ מיטינג פון ספּאָרטלער. ס'וועלען רעפערירען י. סטאָלאַרסקי, י. זיידע, י. בערלינסקי, און פ. מאַלי

פון פּאַלעסטינאַ־אַמט

ה' כ"ץ־קאַטשקאַ מיכאל ווערט געבעטען זיך צו מעלדען אין ארץ־ישראל־אַמט (שרודמיעסקא 29) פון 10 ביז 1 פאָרמיטאָג אין זייו אייגענעם אינטערעס.

„JERZY MILL" Łódź, Piotrkowska 73 poleca wieczne pióra
Repr. wiecznych piór Dr. JUNGH'a na Rzp. Polską i w. m. Gdańsk.

קלאַנג-קינאָ CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16
היינט פּרעזענטירען מיר! וואונדערבאַרער פילם פון אונשטערבליכער מוזיק פון פראַנצישעק שוביערט א. ג.
„נישט פערענדיגטע סימפאָניע"
דאָס מעכטיגסטע פילם־מייסטערווערק פון דער עסטרייכישער פּראָדוקציע. —::— אויספיהרער:
Hans Jaray, Marta Eggert
רעזשי: Willy Forst
פּראָדוקציע: Sascha Film Wiedeń
אויסער'ן פּראָגראַם: אַקטואַליטעטען פון P.A.T. פון לאַנד און אויסלאַנד.
אָנהייב אין נעוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 ביי טאָג.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

עס נויטיגט זיך א טיכטיג יונגעל פון אָרענטליכע עלטערען אין סוויטער־געשעפט נאָוואָמיעסקאַ 11. אין קעלער.

א געהילף און א לערן-יונגעל צו דאַמען-טאַשען, וואַליזען און טעקעס קענען זיך מעלדען פּיעטריקאָווער 88, ביי רייס.

ס'ווערט געזוכט א מיידעל אין א גאַלאַנטעריע-געשעפט, בעפאַרצוגט פון דער בראַנזשע. צו ערפאַהרען זשעלאָנג 22, גאַלאַנטעריע-געשעפט.

פערשידענעס

איינמעלדען און אויסמעלדען אין דער אויבעזופיטשאַלניע ערלעדיג איך פאַר די טראַמוואַי-קאָסטען. איך קען זיך מעלדען דורך אַרויסרופען מיך טעלעפאָניש 186-67 № גדאַנסקאַ 37, וו. 22.

נעכטען האָב איך פערלוירען א נאָטיץ-ביכעל. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען אין אַדמיני. פון דער צייטונג פאַר "A" 10510

אַנ'אינטעליגענטער יונגערמאַן מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס זוכט א פּאָסטען ביי וואָס ס'זאָל נישט זיין פאַר א מיני־מאַלען לוין. אָפּפערטען אונטער „ערליך" אין אַדמינ.

שפּאָט ביליג צו פערקויפען א רונד־ Schubert i קראָפּט = מאַשין זשאַקאַרד Salzer ביי ברייטמאַן, נאָוואָמיעסקאַ 29.

Okazja! Sprzedam nowoczesny urządzony zakład fryzjerski bardzo tanio z powodu wyjazdu. Wiad.: Zawadzka 33.

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערען געזוכט קוואַליפיצירטע צושניידערינס און נייהערינס צו גרויסע און קינדער-סוויטערס אויף אַהיימצונעהמען אַרבייט. לעווקאָוויטש, זאַוואַדזקאַ 14.

ס'איז נויטיג א לערן-יונגעל צו א שלאָסער (6. שערפּיען 14), אין שלאָסער-ווערקשטעל.

ס'ווערט געברויכט א לערן=יונגעל פון אָרענטליכע עלטערן ביים טאַפּעצירער פּאָלודניאָווע 10, י. ברעסלער.

ס'ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטע רעפּעזירקע צו סוויטערס ביי גאָלדבערג, קאַמיענאַ 4.

מיר גיבען אַרויס צו אַרבייטען אויף גראָבע שטריק-מאַשינען. טריקאָטאַזש-פאַבריק נאַרוטאָוויטשאַ 57.

שיק=יונגלעך ווערען געזוכט ביי קאַרטאַווסקי, קאָשטשעלני 4.

קוואַליפיצירטע שטריקערס צו 8-ער מאַשינען וויגאָניע-אַרבייט אין נויטיג. שקאָלנאַ 16, ביים שטריקער.

קוואַליפיצירטע מאַגאַזין - שניידער ספּעציאַליסטען אויף אויסצואַרבייטען לעדערנע קורטקעס ווערען געזוכט. צו ערפאַהרען 11-טער ליסטאָפּאַדאַ 29, אין דער קונסט-שטאָפּעריי.

עס קען זיך מעלדען א יונגעל פון א בעסערער פאַמיליע אויסצולערנען סוויטערט צו אַרבייטען אָהן געלד. צעגעלניאַנאַ 15, ליבראָוויטש.

Zaginiona została portmonetka, zawierająca różne dokumenty oraz pokwitowanie na zł. 200.— p. Nijaka, również 3 kwity inkasowe Banku Kup.-Kredytowego na 7 weksli na sumę zł. 510.— na imię A. Segała za № 903571/4, 906688 i 7155/6.
Wszystkie kwity i dokumenty unieważnia się. Zwrócić takowe do A. Segała, Żeromskiego 63.

Dyplom - Siostra=Pielęgniarka
RÓŻA BECAKÓWNA
powróciła
przyjmuje dyżury, zastrzyki, oraz wszelkie zabiegi wchodzące w :—: zakres pielęgniarstwa. :—:
Łódź, Andrzeja 7, tel. 248-31

לעטשניצע
פאַר וועניריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
וועניריש-קראַנקע, מענער־שוואַכע
און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס=סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאַסלעס
Piotrkowska 164
Tel. 114-20.
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
ALFRED LEWI
אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
עמפּפאַנגס-שטונדען פון 3—4 און 6—7 אָוו.
פּילסודסקיעגא 51. טעל. 241-98.

צאָהן=אַרצט
J. Karmazyn
צוריקגעקעהרט
2 POŁUDNIOWA 2

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראַגע, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע=זאַל פאַר פרויען.

ד"ר
ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און וועניריש קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו.

Dr. J. HERSZFINKIEL
ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקומען
נעהמט אָן ביי זיך זשעלאַזנאַ 8a,
טעל. 111-87
ווי אויך אין לעטשניצע „פאַמאָץ" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116=33
רענטגען=קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועניריש קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

ד"ר מ. וויינבערג מעד.
נערווען-קראַנקהייטען (עלעקטריזאַציע)
זשעראָמסקיעגאָ 25,
טעל. 172-20
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 5—8 אָוונד.

לעטשניצע
פאַר וועניריש־קראַנקע
מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונד.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי דאָקטאָר
א בעראַטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

ווי אזוי ער האט גע'גנב'עט א רייזע אויף א מיליטערישן עראפלאן

צוליב א זאמד־שטורם מוז דער עראפלאן זיך אפשטעלן אין מיטן פון דעם ריזיגן מדבר זאהארא אין אפריקא. — יונגערמאן, וואס האט אהן געלט געמאכט א רייזע ארום דער וועלט, דערציילט זיינע ערפארונגען

סעפל פאפינגער, דער דייטשער יונגערמאן, וואס האט אהן געלד געמאכט א רייזע ארום דער וועלט, גיט איבער, ווי אזוי ער איז געפאהרען אלס „בלינדער" פאסאזשיר אויף א מיליטערישען עראפלאן איבער דעם ריזיגען מדבר זאהארא אין אפריקע.

אלס „בלינדער" פאסאזשיר אויף א שיף האט ער שוין נישט איינמאל געמאכט רייזעס. מ'האט איהם זאגאר א נאמען געגעבען „דער קעניג פון די בלינדע פאסאזשירען". איהם האט זיך אבער פערוואלט גנב'ענען א רייזע אויף א מיליטערישען עראפלאן זאגט ער.

איך בין דאן געווען אין איטאליען, דערציילט ער, אין דער האפען־שטאט ברינדיסי, ווען די איטאליענישע לוקסוס־שיף „קאנטע ראסא" האט געהאלטען ביים אבגעהן נאך פארט סאאיד, עגיפטען. האב איך גלייך בעשלאסען, אז מ'דארף צו פאהרען זעהן עגיפטען.

די פאסאזשירען אויפ'ן שיף קענען ארויפנעמען פריינד צו בעקוקען די שיף פאר'ן אפגעהן. האט מיך אג'ענגלענדער ארויפגענומען. איך האב איהם באלד מיט א כיון פערלוירען און ווען מ'האט גענומען פייפען, אז אלע געסט זאלען פערלאזען די שיף, האב איך זיך נישט געאיילט ארונטערצוגעהן. די שיף האט זיך געריהרט פון ארט און איך בין פערבליבען.

פערבלייבען אבער אזוי טויג נישט. מ'וואלט דאך מיך באלד אויסגעפונען. האב איך בעשלאסען צו געהן צום קאפיטאן און דערצעהלען איהם דעם אמת. אין וואסער וועט מען דאך מיך נישט אריינווארפען. אלעס וואס ער קען טון, איז איבערגעבען מיך צו דער פאליציי אין פארט סאאיד.

דאס וועט ער טאקע טון, האט ער מיט כעס געזאגט. דערווייל האט מען מיך ארונטערגעפיהרט אין קוך און געהייסען שיילען קארטאפעל און טון אנדערע פראסטע ארבייט.

איך האב ביי זיך א פעקעל קארטלעך, וואס איך פלעג פערטיילען צווישען טוריסטען און מאכען פון דעם געלד. די קארטלעך האבען געלויטעט, אז איך מאך א רייזע ארום דער וועלט אהן געלד, און בעט מ'זאל מיר העלפען. איינמאל, האב איך זיך ארויסגע'גנב'עט פון קוך און אוועק אין ערשטען קלאס, און גענומען אויסטיילען די דאזיגע קארטלעך מיינע. א בעאמטער האט מיך באלד אנגענומען ביים קאלנער, אבער די פאסאזשירען האבען איהם געבעטען צו לאזען מיך צורוה. אויב איך האב גע־נוג שכל צו גענב'ענען א רייזע אויף אזא לוקסוס־שיף, טא זאל עס מיר וואויל בעקומען, האבען זיי געזאגט.

האב איך פערקויפט אלע מיינע קארטלעך, און דאס האט מיר געבראכט 75 דאלאר.

דער קאפיטאן איז נאך מעהר אויפגעבראכט געווארען פון דעם און האט אנגעזאגט, אז ווי נאר מיר וועלען אריין אין האפען פון פארט סא־איד, זאל מען מיך איבערגעבען צו דער פאליציי. איך האב אבער זיך צוגעגרייט צו דעם. און ווי נאר די שיף האט זיך אפגעשטעלט, האב איך זיך א רויסגע'גנב'עט און ארונטערגעשפרונגען אין וואסער און אוועקגעשוואומען צום ברעג.

איך האב אפגעזוכט א האטעל, אבער איך האב געמוזט אויסטראכטען עפעס א תירוץ, ווארום איך בין געווען איינגאנצען נאס. אזוי ווי אבער איך האב געהאט געלד צו בעצאהלען, איז אלעס געווען גוט.

לאנג פערבלייבען אין פארט סאאיד האב איך מורא בעהאט, ווארים מ'האט דאך מיך זי־כער געזוכט. בין איך אויף מארגען אבגעפאהרען נאך קאאירא.

איך האב געזעהען די פיראמידען, און אין א פאר וואכען ארום האט זיך מיר געמאכט א געלע־גענהייט צו פאהרען נאך טוניס.

אין טוניס איז פאראן א פראנצויזישער מי־ליטערישער לופט־האפען. און מיר האט זיך זעהר געוואלט זעהן עס, און אפשר וועל איך קאנען כאפען א רייזע אין אנ'עראפלאן. דער פלאץ איז אבער ארומגערינגעלט מיט א הויכען צוים פון געפלאכטענע דראטען און איז שטארק בע־וואכט. ארומשלאיען זיך דארט איז נישט געווען אזא שכל, ווארים אויף מיין געזיכט האט מען גע־קענט לייכט זעהן, אז איך בין א דייטש, איך האב זיך אבער נישט געקענט איינהאלטען. איך האב גע'חלשט כאפען א רייזע אויף אנ'עראפלאן, און מיר האט זיך ענדליך געמאכט די געלעגענהייט.

איך האב אויסגעפונען אז אנ'עראפלאן דארף אויף מארגען אפפליהען נאך טימבאקטו, 1100 מייל פון טוניס, איבער דעם זאהארא מדבר. האב איך שוין געהיניעט א גאנצע נאכט ביים צוים. און ווען דער וועכטער איז אויף א ווילע אוועק פון זיין פאסטען, האב איך זיך אריבערגעכאפט דעם צוים און שטילערהייד צוגעקראכען צום עער־אפלאן און זיך פערבעהאלטען אין דעם הינטער־שטען טייל.

בעגינען האב איך געהערט, אז קאפיטאן אנ־דרע וועט פליהען איינער אליין נאך טימבאקטו, און אין א שעה שפעטער האט דער עראפלאן זיך אופגעהויבען און אוועקגעפליגען.

מיט א קליין מעסערעל האב איך אויסגעבויערט א לעכעל אין וואנד און געקוקט, וואס עס טוט זיך אונטערן. וואו נישט וואו אנ'אראבישער דער־פעל בלישצעט ווי א ווייסער פלעק. די קאראוואנען מיט די קעמלען, וואס זעהען אויס ווי זשוקעלאך, קריכען איבער דעם מדבר זאמד. אביסעל שפע־טער האט זיך [illegible] בלויז דער ענדלאזער ים זאמד פון דעם ברענענדיגען מדבר. ביז איך בין איינגעשלאפען.

ווען איך האב זיך אויפגעכאפט ,האב איך דורכ'ן לעכעל געזעהען, ווי א געדיכטער זאמד־שטורם הויבט זיך אויף פון דער ערד צום עראפ לאן. די לופט איז באלד געווארען אזוי געדיכט פונ'ם זאמד, אז דער עראפלאן האט געהאט גרויס שוועריגקייט צו פליהען. און ער האט זיך טאקע באלד אראפגעלאזען און געבליבען שטעהן אין מיטען מדבר.

קאפיטאן אנדרע איז ארויס פון עראפלאן. האב איך בעשלאסען אויך ארויסצוגעהן פון מיין בעהעלטעניש. ווען ער איז צוריקגעקומען צום עראפלאן און מיך דערזעהן, האט ער זיך אינס־טינקטיוו א כאפ געטון פאר זיין רעוואלווער. האב איך גענומען רעדען צו איהם אויף פראנצויזיש און ערקלערט איהם, אז איך בין א „בלינדער" פאסאזשיר אויף זיין עראפלאן. האט ער גענומען שרייען און זידלען מיר מיט די ערגסטע ווערטער. אבער נאך דעם, ווי ער האט אויסגעגאסען די תוכחה אויף מיר, האט ער זיך בערוהיגט און געווארען פריינדליכער צו מיר.

יענער געגענד, וואו ער איז געווען געצוואונגען צו לאנדען ,האט ער מיר געזאגט, אז דער ערגסטער טייל פון דעם מדבר. נישטא דארט קיין ישוב נאהענט, אפילו א קאראוואן וועג איז שווער צו געפינען. אויב דער שטורם וועט זיך נישט איינ שטילען גיך, זעגען מיר פערלוירענע. אין דעם שטורם וועט ער נישט קענען זיך אויפהויבען מיט זיין עראפלאן.

סענדוויטשעס מיט וואסער האבען מיר גע־האט. נאכ'ן עסען האבען מיר זיך אוועקגעלאזען זוכען עפעס א סליאד פון א קאראוואן וועג, אבער דאס זוכען איז געווען אומזיסט.

מיר האבען דארט פערבראכט א נאכט. אין מ'ארגען פריה איז דער שטורם געווארען שוואכער. האב איך זיך גענומען אבשארען דעם זאמד ארום די רעדער און ער האט זיך גענומען צוריכטען דעם מאטאר. נאך א פאר שעה צייט איז איהם ענדליך געלונגען א ריהר צו טון דעם עראפלאן פון ארט, און באלד האבען מיר זיך אויפגעהויבען אין דער הויך. פון דעם זאמד און פון היץ, איז ביי מיר די צונג געווען געשוואלען. די כוחות זענען ביי מיר אויסגעגאנגען, און איך בין אנידערגעפאלען. איך האב גוט געזעהען ,אז אנדרע האט שוין אויך קיין כחה נישט און האלט ביים צוזאמענברעכען.

אבער באלד האט אונז אבגעגליקט. מיר האבען דערזעהען א שורה פינטעלעך ריהרט זיך אויף דעם ים פון זאמד. דאס איז געווען א קא־ראוואן. אנדרע האט זיך גלייך ארונטערגעלאזען.

א מחנה אראבער, מענער, פרויען און קינ־דער ,זענען געקומען צולויפען. איך ווייס נישט וואס מיט מיר האט פאסירט. איך האב גע'חלשט. ווען איך האב זיך אויפגעכאפט, בין איך געלעגען אויפ'ן זאמד און צוויי אראבישע מיידלעך האבען צוגעלעגט וואסער צו מיין געזיכט, אויך מיט אנ־דער'ן האט מען עס געטון.

מיר האט זיך אויסגעדוכט, אז די אראבישע מיידלעך האבען חזירים'לעך אין זייערע הענד, אבער באלד האב איך דערזעהען, אז דאס זענען לאגלען וואסער. די לאגלען זענען געמאכט פון ציגענע פעל.

איך האב נישט גוט געקענט זעהן די פנים'ער פון די אראבישע מיידלעך, ווייל זיי זענען געווען פערדעקט מיט שלייערס. אבער זייערע אויגען, פול מיט מיטלייד, האבען זיך מיר דאן אויסגע־דוכט די שעהנסטע אין דער וועלט.

מ'האט אונז אפגעפרישט ,און מיר זענען גע קומען צו זיך. זיי האבען אנגעפילט אונזערע פלע־שער מיט וואסער, און מיר האבען אנגעשטאפט זייערע הענד מיט וויפיל געלד מיר האבען געהאט. דער פיהרער פון דעם קאראוואן האט אונז געזאגט, אז טימבאקטו איז 150 מייל ווייט. דאס איז גע־ווען גוטע נייעס פאר אונז, ווייל דער עראפלאן האט געהאט פונקט גענוג גאזאלין פאר דעם דא־זיגען שטח.

ווען מיר האבען געלאנדעט אין טימבאקטו, זענען צוגעלאפען ביי א האלב צעהנדליג פראנ־צויזישע סאלדאטען. מיר האבען זיי אנגעקוקט מיט אומפריינדליכע אויגען. איך בין געווען נישט קיין ביסעל אומרוהיג, ווארים ווען קאפיטאן אנדרע זאל האנדלען לויט זיין פליכט, וואלט מען מיך אריינגעפאקט אין א מיליטערישער טורמע אויף חדשים, אפשר יאהרען לאנג.

אבער קאפיטאן אנדרע האט זיך ארויסגע־וויזען פאר א בראווען חבר. ער האט אויסגעשטרעקט זיין ארעם, ארומגענומען מיך און געזאגט:

„דער יונגערמאן דא איז סעפל פאפינגער. איך האב איהם געפונען א פערלוירענעם אין דעם מדבר און געבראכט אהער."

האט מען מיך געלאזען צורוה.

ווען די סאלדאטען זענען אוועק, האט ער מיר דערלאנגט די האנד און געזאגט:

„מיר זענען ביידע געווען אויפ'ן שוועל פון יענער וועלט. איך ווינש דיר א גליקליכע רייזע".

און איך בין אוועק נאך טימבאקטו. לאנג פער־בלייבען דארט האב איך נישט געהאט צוליב וואס, און בין באלד אוועק צוריק מיט א קאראוואן נאך טוניס. מיט'ן עראפלאן נעמט עס א טאג, און אמאל נאך וועניגער, אבער מיט די קעמלען האב איך זיך געשלעפט דריי וואכען צייט.

פון דארט בין איך באלד אפגעפאהרען נאך פאלעסטינא.

אביסעלע קיבי'ץ

(הומאר פון טאג)

הלואי, הלואי.

פאראדיע אויף א פאלקס-ליד.

אז איך וואלט געקאנט
די וועלט איבערמאכען,
וואלט איך קיין סך נישט געטראכט,
אויפגעטון וואלט איך
אזעלכע זאכען,
אז איהר וואלט אלע געלאכט.

דער וועלט וואלט איך געוויזען
א שפיגעל אזא „קרומען",
איהר פרצוף זאל זי דארט דערזעהן;
מיט פאפירענע שווערדען
וואלט איך געפיהרט מלחמה —
שלום ושלוה וואלט אומעטום געווען.

הלואי, הלואי,
מאכט מען איבער די וועלט;
הלואי, הלואי,
וואס וואלט אונז דאמאלסט געפעהלט?

דייטשלאנד וואלט איך געגעבען
א משוגעים־הויז א גרויסען,
„אדאלפען" יאיבער איהם געקרוינט;
קיין זכר פון א נאצי
זאל נישט בלייבען אין דרויסען
דער מענשהייט וואלט זיך עס געלוינט.

געזעץ פאר אימיגראנטען
וואלט איך געמאכט בטל,
טויערען, אפען, פריי און ברייט
פאר אלע וואס וואגלען ארום ווי א שאטען
און זענען צעזייהט און צעשפרייט.

משיח'ן וואלט איך הייסען,
קומען גלייך צו רייטען
חוצפה איז שוין שטארקער.
מאכען א טאלק אויף דער וועלט;
ווי אין אלע צייטען —
אויפגעגעסען ביז א פרוטה געלט.

* * *

א בעקאנטער דאקטאר דערצעהלט אונז, אז צו איהם איז געקומען א יוד א חלוש, און געהאלטען אין איי טענה'ן אז זיינע טעג זענען געצעהלטע, דער דאקטאר האט איהם בערוהיגט און געזאגט:

— ר' יוד, בערוהיגט אייך, איהר ווערט נאך בעגר בען אייער ווייב, אייערע קינדער און אייער גאנצע משפחה.

— געהט שוין, געהט — זאגט דער יוד, — איה זאגט עס מיר בלויז, כדי מיר אנצוטון א נחת-רוח.

* * *

פאטער: דו דארפסט זיך לערנען מיין קינד, צו אכטען און ליבען דיין שכן.

יונגעל: יא, טאטע, אבער בלויז דעם שכנס פרוי.

פאטער (פערוואונדערט): פארוואס עפעס נאר דע שכנ'ס פרוי?

יונגעל: ווייל דיך האט נאך אונזער שכן קיינמא נישט געקושט, און דער מאמען האלט ער אין איין קושען ווען דו ביזט נישטא.

די רעכט פון יודענטום מוזען בעשיצט ווערען

ערקלערונג פון פרעזידענט פון האמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס ד"ר סטיפען וויין

נ י ו ־ י א ר ק (יט"א) ראבינער ד"ר סטיפען וויז, וועלכער האט זיך בעטייליגט אלס דעלעגאט אין דעם 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס אין לוצערן און איז געוועהלט געווארען נאכדעם אלס פרעזי־דענט פון קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס און פון דער עקזעקוטיווע פארן יודישען וועלט־קאנגרעס, האט נאכן צוריקקעהר קיין אמעריקע אפגעגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

דער ציוניסטישער קאנגרעס האט געהאט אנ'־ערמונטערנדען פערלויף, די רייהען האבען זיך גע־שלאסען און מיטן אויסנאהם פון די אפוועזענדע רעוויזיאניסטען איז געשאפען געווארען א ברייטע קאאליציע אלס סימבאל פון דער ניי־דערגרייכטער ציוניסטישער אחדות. דער קאנגרעס האט זיך ענט־שידען ארויסגעזאגט געגען דעם פראיעקט פון לע־גיסלאטיוו־ראט. ווייטער האט דער קאנגרעס בע־גרעניצט די נעגאטיווע זייטען פון דער א. ג. טראנס־פער צווישען ארץ־ישראל און נאצי־דייטשלאנד, וואס שטעלט מיט זיך פאר אין א געוויסען זין א בע־דויערנסווערטע פערגוואלדיגונג פון דעם אנטי־נאצי־באיקאט פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט. צום סוף האט זיך דער קאנגרעס ארויסגעזאגט אין א גאנץ ענטשלאסענער פארם בנוגע דעם גרויל און שאנדע פון די נאצי־אטענטאטען אויף אלע דערגריי־כונגען פון דער ציוויליזאציע. ד"ר וויצמאן איז בערופען געווארען אויף דעם אמט פון פרעזידענט, ווייל דער ארבייטער־לאגער האט געהאלטען, דאס ד"ר וויצמאן איז נויטיג אויף דעם דאזיגען אמט און די ארבייטער, וועלכע האבען געבילדעט די מעהר הייט, האבען געהאט דאס רעכט אנצוטרויען די פיה־רונג דעם יעניגען, וועלכען זיי האבען געהאלטען פאר דעם פאסיגסטען אויף דעם אמט.

גלייך נאך דעם קאנגרעס איז פארגעקומען א געמיינזאמע סעסיע פון דעם קאמיטעט פון די יודי־שע דעלעגאציעס און פון דער עקזעקוטיווע פאר דעו יודישען וועלט־קאנגרעס. די סעסיע אונטערן פארזי־ פון ד"ר נחום גאלדמאן, האט מיט גרויס פרייה אויפגענומען די איינשטימיגע רעזאלוציעס פון דעו ציוניסטישען קאנגרעס, וואס פאדערט אויף די צי־ניסטען אין אלע לענדער און פון אלע ריכטונגע צו שטיצען די אידעע און די פערווירקליכונג פון דעו יודישען וועלט־קאנגרעס.

איינע פון די הויפט־פראגען, וואס איז דיסקו־טירט געווארען אויף דער סעסיע, איז געווען דער טראגישער מצב פון די יודען אין פוילען, וואס קען נישט געלינדערט ווערען כל זמן די פוילישע רעגי־רונג וועט נישט פערקלענערען די לאסטען פון דעו ווירטשאפטליכער אונגלייכהייט פון דער הויפטזעכ־ליך שטאטישער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען די סעסיע האט געווידמעט פיל אויפמערקזאמקייט דער פראגע פון יודישען וועלט־קאנגרעס און ע איז צו ערווארטען, אז די צוויי גרויסע יודישע קבו־צים אויף דער וועלט — אין פוילען און אמעריקע — וועלען פערשנעלערען זייער אקציע בנוגע די פאר בערייטונגען צום יודישען וועלט־קאנגרעס. צום שלוס פון דער סעסיע האט ד"ר סטיפען וויז איבערגענו־מען די פרעזידענטור אלס נאכפאלגער פון דעם פער שטארבענעם לעא מאצקין ווי אויך פון ד"ר נחום גאלדמאן, וועלכער איז בערופען געווארען אין דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ.

ד"ר סטיפען וויז וועט אין די נאהענטסטע טע אפגעבען אנ'אויספיהרליכען בעריכט אויף די זיצונ־גען פון אדמיניסטראטיוו־ און עקזעקוטיוו־קאמי־טעטען פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס.

ד"ר וויז האט צום סוף ערקלערט: דער ציוניס־טישער קאנגרעס מוז זיך בעגרעניצען צו בעהאנדלע־ שטרענג ציוניסטישע אנגעלעגענהייטען. אנ'ערך — 97—98 פראצ. פון דעם וועלט־יודענטום לעבט נאך אין די גלות־לענדער. די רעכט פון די דאזיגע גלות־יודען מוזען אפגעהיט און בעשיצט ווערען. די מינ־דערהייטען־רעכט מוזען פערטיידיגט ווערען, עס איז פערהאן אנ'אונבעגרעניצט ארבייטס־פעלד פאר דעם יודיש־אמעריקאנער קאנגרעס אלס דעם אמעריקאנער רעפרעזענטאנץ פון דעם קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס ביים בעשיצען און אפהיטען די יודען; געגען יעדער אקטועלער אדער דראהענדער פערגוואל־דיגונג פון זייערע רעכט.

נקמה אדער אנ'אמת

פערגוואלדיגט זיין אייגענע שוועסטער

ווילנא. די טעג איז פערהאלטען געווארען דער ווילנער אייגוואוינער נאטע ל. עטליכע און דרייסיג יאהר אלט, וועלכער איז אנגעקלאגט גע־ווארען אין פערגוואלדיגען זיין 27 יאהריגע שוועס־טער ליזע.

די געשיכטע איז אזא:

מיט אייניגע טעג צוריק איז ליזע געקומען אין סאניטארען־אמט און דערקלערט, אז זי איז פערגוואלדיגט געווארען דורכ'ן ברודער מיט יוע־מען זי וואוינט אין איין דירה.

לויט איהרע רייד איז דער ברודער געקומען אהיים שיכורערהייט. דאס איז געווען ארום האלב איינס ביינאכט. די דינסט איז דעם טאג געווען אויף א חתונה ביי איהרער א קאלעזשאנקע און זי איז געווען אין שטוב איינע אליין.

זי האט איהם דעריבער געעפענט די טיר.

דער ברודער איז איהר בעפאלען, און אויף א ברוטאלען אופן פערגוואלדיקט.

די אדורכגעפיהרטע מעדיצינישע אונטערזו־כונג האט בעשטעטיגט ליזעס רייד און איהר ברו־דער איז ארעסטירט געווארען.

דער פערהאלטענער לייקענט אבער שטיין און ביין און דערקלערט, אז ער איז געפאלען אלס קרבן פון א בלבול.

לויט זיינע רייד איז לעצטענס צווישען איהם און זיין שוועסטער מיט איהר חתן ענטשטאנען א שארפער סכסוך, צוליב א ירושה.

זיי זענען אפילו געגאנגען צו מענשען און ער האט דעם ענין געוואונען. דאס האט דער שוועסטער און דערהויפט איהר חתן שטארק פער־דראסען און וועלענדיג איבער איהם זיך נוקם זיין און בעזייטיגען איהם פון וועג, האבען זיי אויסגע־טראכט אויף איהם אזא מין געדערטרעכטיגען בלבול.

די ווייטערדיגע אויספארשונג וועט פעסט־שטעלען ווער ס'איז גערעכט: צי איז טאקע דער פערהאלטענער בעגאנגען דעם שרעקליכען און עקעלהאפטען טאט אדער ער איז טאקע געפאלען אלס קרבן פון א נידערטרעכטיגען בלבול.

אפּגעהאַקט דעם קאָפּ

פון אַ שוואַנגערדיגער פרוי אין נאַצי-דייטשלאַנד

אויף אַ הויף פון אַ טורמע אין בערלין האָט מען אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ פון אַ שוואַנגערדיגער פרוי.

שאַרלאָטע יונעמאַן האָט די פרוי געהייסען. און איז אַלט געווען איינגאַנצען פיר און צוואַנציג יאָהר, און איז געווען אַ מוטער פון דריי קינדער.

אין וואָס איז בעשטאַנען איהר פערברעכען? פאַרוואָס האָט זי פערדינט אַזאַ שווערע שטראָף? לויט די מעלדונגען פון בערלין איז איהר פערברעכען בעשטאַנען אין דעם, וואָס זי האָט נישט גענוג אַכטונג געגעבען אויף איהרע דריי קינדער; זי האָט געפיהרט אַ ליבע מיט אַ מוזיקער און איז געווען אַזוי פערקאָכט אין דעם, אַז זי האָט אינגאַנצען פערנאַכלעסיגט איהרע דריי קליינע קינדער.

איז נאָך אַ גרויסע פראַגע צי די יונגע פרוי, וואָס האָט אַזאַ שווערע שטראָף געקריגען, איז טאַקע געווען אַזוי צולאָזען און פערשייט ווי עס ווערט איבערגעגעבען אין די דעפּעשען פון בערלין. עס קען גאָר זיין, אַז איהר פערברעכען איז בעשטאַנען אין דעם וואָס זי איז נישט געווען קיין נאַציכע. אָבער אין וואָס איהר פערברעכען זאָל נישט האָבען בעשטאַנען — אַזאַ שווערע שטראָף ווי אָפּהאַקען דעם קאָפּ האָט זי געוויס נישט פערדינט.

עס איז נאָך נישט געהערט געוואָרען, אַז מ'זאָל בעשטראָפען מיט'ן טויט אַ פרוי ווען זי דאַרף אינגיכען געבוירען אַ קינד, ווייל דאָס מיינט דאָך אומברענגען פון דער וועלט נישט נאָר די מוטער. נאָר אויך דאָס אומשולדיגע קינד.

אונטער קיין צאַר, אונטער קיין דיקטאַטאָר האָט מען דאָס נישט געטון, סיידען אין די גאָר אַלטע צייטען, ווען די גאַנצע וועלט איז נאָך געווען איינגעזונקען אין פינסטערניש און מ'האָט נאָך נישט אָנגעהויבען וויסען וועגען אַזאַ זאַך ווי קולטור און ציוויליזאַציע.

און דאָ וועט זיין נישט איבעריג צו ברענגען איניגע ביישפּילען פון דער געשיכטע:

נאָך מיט פיר און פופציג יאָהר צוריק, ווען ס'האָבען אין רוסלאַנד נאָך געהערשט די צאַרען, איז אַ יונגע פרוי — גראָד איז דאָס געווען אַ יודיש מיידעל, מיטן נאָמען העסיע העלפמאַן — געווען פערמישט אין דער פערשווערונג צו דער'הרגענען דעם קיסר אַלעקסאַנדער דעם צווייטען. מ'האָט דעם קיסר דער'הרג'עט, און צוזאַמען מיט די אַנדערע רעוואָלוציאָנערען, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אינ'ם אַטענטאַט אויפ'ן צאַר, האָט מען העסיע העלפמאַן פערמשפּט צום טויט. מ'האָט זי געזאָלט אויפהענגען.

אָבער מ'האָט זי נישט אויפגעהאָנגען, ווייל עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז זי שוואַנגערט.

דעם צאַר'ס הענקערס האָבען נישט געהאַט דאָס האַרץ אומצוברענגען פון דער וועלט אַן'אומשולדיג קינד, און מ'האָט דער אָנגעקלאָגטער העסיע העלפמאַן געשענקט דאָס לעבען.

און אָט איז נאָך אַ ביישפּיל:

אין די יאָהרען פון 1793 און 1794, אין די צייטען ווען ס'האָט אין פראַנקרייך געהערשט דער רעוואָלוציאָנערער טעראָר און די גיליאָטינע האָט געהאַקט קעפּ רעכטס און לינקס יעדען טאָג, איז דער פּראָקוראָר פונ'ם רעוואָלוציאָנערען טריבונאַל געווען דער פּאַריזער אַדוואָקאַט אַנטואַן פוקיעי-טענוויל. דאָס איז געווען אַ מענש, וואָס האָט זיך אַזוי „אַריינגעאַרבייט“ אינם „פאַך“ פון שיקען מענשען צו דער גיליאָטינע, אַז מ'זאָל זיי דאָרט אָפּהאַקען די קעפּ, אַז ער האָט אינגאַנצען די מענשליכע געפיהלען פערלוירען.

ביי אַנטואַן פוקיעי-טענוויל האָט דאָס לעבען פון אַ מענשען קיין שום ראָלע נישט געשפּילט, און

אונטער קיין צאַר, אונטער קיין טיראַן איז נאָך אַזוינס נישט געשעהן. — ביישפּילען פון דער געשיכטע אין פערשידענע לענדער און אין פערשידענע צייטען

זעהר אָפט פלעגט ער שיקען צו דער גיליאָטינע נישט נאָר איינצעלנע מענשען, נאָר גאַנצע „פּעקלעך“, ווי ער האָט זיי אָנגערופען, און אין יעדען „פּעקעל“ זענען געווען פערציג, פופציג, זעכציג און זיבעציג מענשען מיט אַמאָל.

אין דער געשיכטע ווערט דערצעהלט, אַז גאַנץ אָפט פלעגט פוקיעי-טענוויל מיט הנאה רייבען איין האַנד אָן דער אַנדערער און דערביי זאָגען אַזוי:

— היינטיגע וואָך האָבען מיר געשיקט צו דער גיליאָטינע צוויי הונדערט און פופציג מענשען, און איך האָף, אַז נעכסטע וואָך וועלען מיר צו דער גיליאָטינע שיקען דריי הונדערט און פופציג מענשען, און אפשר טאַקע די גאַנצע פיר הונדערט.

דאָס איז געווען אַ מענש, ביי וועמען דער טעראָר האָט אַלע מענשליכע געפיהלען אָפּגעטויטען; ער האָט אויף קיינעם קיין רחמנות נישט געהאַט, אויסער אויף זיין ווייב און קינדער, וועלכע ער האָט זעהר ליב געהאַט.

און אפילו ער, דער שטרענגער פוקיעי-טענוויל, וועלכער איז שפּעטער אויך אומגעקומען אויף דער גיליאָטינע — אפילו ער האָט נישט געהאַט דאָס האַרץ אומצוברענגען פון דער וועלט אַ פרוי, וואָס דאַרף אין גיכען ווערען אַ מוטער.

אָפטמאָל, ווען מ'האָט אין געריכט פער'משפּט צום טויט אַ פרוי, און זי האָט געזאָגט, אַז זי שוואַנגערט, האָט מען געזעהען, אַז אַ דאָקטאָר זאָל זי גלייך אונטערזוכען, און אויב ס'איז פעסט געשטעלט געוואָרען, אַז זי איז טאַקע שוואַנגערדיג, האָט מען איהר געשענקט דאָס לעבען.

און אַמאָל האָט מען אַזאַ פער'משפּט'ע גאָר נישט אונטערזוכט אויך. עס איז געווען גענוג, אַז זי זאָל פאַר'ן געריכט זאָגען, אַז זי שוואַנגערט, האָט מען איהר געגלויבט אויפ'ן וואָרט און מ'זאָט איהר געשענקט דאָס לעבען.

אַ סך פון יענע פרויען, וועלכע האָבען זיך אויף אַזאַ אופן געראַטעוועט פון טויט, זענען שפּעטער אַרויסגעטראָטען אַלס עדות געגען אַנטואַן פוקיעי-טענוויל און זיי האָבען אין געריכט איבער געגעבען פאַקטען וואָס זענען שפּעטער אַריין אין דער געשיכטע. אויפ'ן גרונד פון יענע פאַקטען האָט מען טענווילן, נאָכדעם ווי ראָבעספּיער איז געפאַלען, פער'משפּט צום טויט און איהם אַלייך אויך אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ אויף דער גיליאָטינע.

ווען מען האָט איהם געפיהרט אַהין, זענען טויזענטער און טויזענטער מענשען נאָכגעגאַנגען, און פון אַלע זייטען האָבען זיך געטראָגען קולות:

— מערדער, גיב מיר אָפּ מיין מאַן!

— מערדער, גיב מיר אָפּ מיין זוהן!

— גיב מיר אָפּ מיין טאָכטער!

— ווער דערשטיקט אין דיין אייגען בלוט!

טויזענטער און טויזענטער פאַמיליען אין פּאַריז און איבער גאַנץ פראַנקרייך האָבען זיך דער'לעבט אַ נקמה אָן דעם שטרענגען פּראָקוראָר אַנטואַן פוקיעי-טענוויל.

און אפילו ער האָט קיינמאָל נישט געהאַט דאָס האַרץ צו פערמשפּטען צום טויט און שיקען צו דער גיליאָטינע אַ פרוי, וואָס דאַרף אינגיכען ווערען אַ מוטער!

ער נישט, אָבער די נאַצישע הענקערס יאָ!

און מ'דאַרף נישט פערגעסען, אַז פוקיעי-טענוויל האָט געלעבט נאָך מיט הונדערט און עטליכע פערציג יאָהר צוריק.

מ'דאַרף אויך נעמען אין אַכט דעם פאַקט, אַז אין דער צייט ווען פוקיעי-טענוויל איז געווען טעטיג, האָט מען אין פראַנקרייך אַלץ מורא געהאַט פאַר אַ קאָנטער-רעוואָלוציע, און די אַלע מענשען, וואָס מ'האָט פער'משפּט צום טויט און געשיקט צו דער גיליאָטינע זענען געווען אָנגעקלאָגט אַלס קאָנטער-רעוואָלוציאָנערען.

און אין וואָס איז אָנגעקלאָגט געוואָרען די דייטשע פרוי שאַרלאָטע יונעמאַן? מ'האָט זי בעשולדיגט אין דעם, אַז זי האָט נישט אַכטונג געגעבען אויף איהרע דריי קליינע קינדער. און אויס „רחמנות“ צו די קינדער האָט מען אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ דער מוטער ווען זי האָט געדאַרפט ברענגען אויף דער וועלט נאָך אַ קינד!

מ. פאַראַליער.

מען קען ציגיינער אָפּגעוואוינען פון וואַנדערען

ס'איז נישט אמת, אַז דער וואַנדערלוסט ליגט אין זייער בלוט. — אין נאָרוועגיע איז עס בעוויזען געוואָרען

מ'זאָגט געוועהנליך, אַז ציגיינער מוזען אַרומוואַנדערען, זיי קענען נישט איינזיצען אויף איין אָרט. איהר האָט דאָך מסתמא אַמאָל געזעהען אַ געזינדעל ציגיינער, וואָס שלעפּען זיך אַרום אין אַ בויד, שטעלען זיך אָפּ אויף אַ נאַכט, אָדער עטליכע טעג, לעבען אַ שטעטעל, אַ דערפעל, ביי אַ טייכעל, לעבען אַ וועלדעל, און דערנאָך וואַנדערען זיי ווייטער אַוועק. זאָגט מען וועגען אַזעלכע ציגיינער, אַז דער לוסט צום וואַנדערען ליגט אין זייער בלוט, טיף איינגעוואָרצעלט אין זייער נאַטור, און זיי קענען זיך פון דעם מעהר נישט אָפּגעוואוינען.

מ'פלעגט זאָגאַר זאָגען, אַז אויב מ'זאָל אַ ציגיינער האַלטען אַ לאַנגע צייט אין אַ הויז, וועט ער קראַנק ווערען און שטאַרבען.

די דאָזיגע מיינונג איז נישט ריכטיג. ווייזט זיך אַרויס. דער ציגיינער איז נישט אַנדערש פון אַנדערע מענשען. אַז מ'וועט איהם געבען אַ מעגליכקייט צו בעזעצען זיך אויף אַן אָרט און מאַכען אַ לעבען, וועט ער מעהר נישט וועלען אומוואַנדערען, זיך וואַלגערען אויפ'ן וועג אין רעגען, קעלט אָדער היצען. און אויב איהר ווילט זיך אין דעם איבערצייגען, געהט קיין נאָרוועגיע, וועט איהר זעהען, וואָס מ'האָט דאָרט געטון מיט די ציגיינער, ווי מ'האָט זיי דאָרט אָפּגעוואוינט פון אומוואַנדערען.

די נאָרוועגישע רעגירונג האָט אין יאָהר 1897 געגרינדעט אַ ספּעציעלע אינסטיטוציע פאַר ציגיינער, וואו מען נעמט אַריין ציגיינער-קינדער אונטער דעם עלטער פון פיר יאָהר און מען ערציהט זיי גלייך מיט אַנדערע קינדער. ווען די דאָזיגע ציגיינער-קינדער וואַקסען אויף, האָבען זיי קיין שום בעגעהר נישט אַרומצוּוואַנדערען. זיי ווילט זיך זיצען אויף איין אָרט און פיהרען אַ רוהיג לעבען.

נאָרוועגיען האָט געהאַט איהר פּראָבלעם מיט די ציגיינער אין דער צווייטער העלפט פון פערגאַנגענעם יאָהרהונדערט. נאָך די מלחמות אין מיטעל-איירופּאַ, האָבען אַ סך ציגיינער אַוועקגעלאָזען זיך אין אַלע זייטען, און אויך אין די קאַלטע סקאַנדינאַווישע לענדער. מ'האָט זיי דאָרט, ווי אומעטום, פערפאָלגט, געטריבען, ווייל אַ ציגיינער האַלט מען פאַר אַ גנב און אַ שווינדלער. ענדליך אָבער האָט די נאָרוועגישע רעגירונג בעשלאָסען צו בעהאַנדלען די ציגיינער פריינדליכער און מאַכען זיי פאַר גוטע בירגער.

די ציגיינער-אינסטיטוציע, וואָס דאָרט האָט זיך געגרינדעט אין 1897, איז די ערשטע פון דעם סאָרט אין דער וועלט, וואָס זוכט צו פעריוואַנדלען די ציגיינער אין ישוב-מענשען, זיי זאָלען זיצען אויף איין אָרט. און זי האָט טאַקע אַ סך אויפגעטון. דאַן איז אין נאָרוועגיען געווען איבער פיער טויזענד וואַנדערענדע ציגיינער. איצט איז דאָרט פאַרהאַן נישט מעהר ווי אַ זיבעצעהן הונדערט.

כמעט אַלע קינדער, וואָס האָבען זיך אויפגעהאָדעוועט אין די היימען פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע, האָבען זיך שוין מעהר נישט צוריקגעקעהרט צום ציגיינער-לעבען. זעהר אַ קליינער פּראָצענט פון די דאָזיגע קינדער איז צוריקגעגאַנגען צום וואַנדערען מיט די ציגיינער. אָבער אַזאַ לוסט צום וואַנדערען, זאָגט דאָקטאָר גיסהאָלט, דער סופּער-אינטענדענט פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע, זעהט מען נישט זעלטען אפילו ביי קינדער, וואָס זענען ערצויגען געוואָרען אין געוועהנליכע היימען, ביי עלטערען, וועלכע זענען קיינמאָל נישט אַוועק פון זייער היים, נישט געמאַכט קיין רייזע ווייטער פון אַ פּאָר צעהנדליג מייל.

מייסטע פון די ציגיינער-קינדער, וואָס זענען ערצויגען געוואָרען אין דער דאָזיגער אינסטיטוציע, זענען היינט גוטע, ערפאָלגרייכע בירגער און פיהרען אַ פיינעם, סטאַטעטשנעם לעבען.

אַ טעות איז אויך די מיינונג, אַז די ציגיינער קינדער, וואָס לעבען אונטער'ן פרייען הימעל, זענען זעהר געזונטע. דאָס איז נישט אמת. זיי ליידען פון פייכטקייט, רעגען, קעלט; זיי קריגען נישט די ריכטיגע שפּייז, און אפילו קיין לופט האָבען זיי נישט אין דער פערמאַכטער בויד ביי נאַכט.

קינדער וואָס האָדעווען זיך אין הייזער, זענען פיל געזונטער פון די ציגיינער-קינדער.

נישט אמת איז אויך די מיינונג, אַז אַ ציגיינער איז זעהר קלוג, און זאָגאַר בעזונדערס בעגאַבט. אין אינטעליגענץ און פערשטאַנד שטעהען זיי נידעריגער פון געוועהנליכע שטאָטישע מענשען. זיי בעזיצען אַ געוויסע סאָרט כיטרעקייט, ווייל זיי קומט אויס צו שווינדלען, זאָגאַר צו גנב'ענען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט.

אונטער די טריט פון דער געשיכטע

(דערצעהלונג) :—: פון אסיף דימאוו

מערץ 25-טער.

היינט בין איך געווען ביי דאָקטאָר מייער. אַך! וואָס פאַראַ שמועס! דאָקטאָר מייער איז אַ יאָהר פינף און פערציג, איז הויך געוואַקסען און נישט זעהר ענליך אויף אַ יוד. אָבער מיין מאַמע ווייס אויף געוויס, אַז ער איז יאָ אַ יוד. זיין ווייב שטאַמט פון אַ האַלב-דייטשער, האַלב-פראַנצויזיש-יודישער פאַמיליע. ער האָט אַ גוטע שטעלע אין אַ שפּיטאָל און איז אָנגעשטעלט ביי אַ פערזיכערונגס-אַנשטאַלט אַלס זייער דאָקטאָר. ער איז אַ גוטהאַרציגער מענש און ביי אָרימע נעמט ער קיין געלד נישט — אָדער זעהר ווייניג.

ווען איך בין אַריין אין זיין קאַבינעט און מיר זענען געבליבען אַליין, האָט ער מיך דער'קענט און פריינדליך געפרעגט:

— אָ, פריילין ערנאַ, ווי גייט עס אייך? וואָס מאַכט די מאַמע?

מסתמא האָט ער פערשטאַנען פון אויסדרוק פון מיין פּנים, אַז עס איז בעסער ווייטער נישט צו פרעגען.

— ליבער הער דאָקטאָר — האָב איך אָנגעהויבען — איך בין געקומען צו אייך, ווייל איך האָב נישט קיין אַנדערען צו וועמען צו גיין. איהר קענט מיך אַרויסזאָגען, איהר קענט מיך אויסזידלען, איהר קענט קוקען אויף מיר מיט פעראַכטונג — דאָס אַרט מיך נישט. לאָזט מיר נאָר אייך הערצעהלען

איך ווייס נישט וואָס איך קען טון, אויב איך געה אַוועק פון אייך אָהן טרייסט, אָהן הילף, וועלכע איך ערוואַרט פון אייך...

ער האָט גענומען מיין האַנד אין זיינער און געשוויגען. זיינע ברילען האָבען געקוקט אין מיין נשמה אַריין.

און איך האָב איהם דערצעהלט וואָס עס איז פאָרגעקומען מיט מיר. מיין ליבע מיט קאַרלען, די רעזולטאַטען פון דער ליבע, מיין אַרומדרעהען זיך איבער די גאַסען, מיינע טרויעריגע, פערצווייפעלטע געדאַנקען...

— איך פערשטעה דאָך צוליב וואָס איהר זענט געקומען, מיין אָרים מיידעל — האָט ער געזאָגט — ווען איהר זאָלט זיין מיין אייגענע טאָכטער, וואָלט איך נישט געקענט מעהר געריהרט זיין פון אייער דערצעהלונג ווי איך בין. ווען דאָס וואָלט פּאַסירט מיט אַ פּאָר וואָכען פריהער, וואָלטען מיר שוין געקענט צווינגען דעם יונגענמאַן חתונה צו האָבען מיט אייך. אָבער איצט... ער איז אַ קריסט און איהר זענט אַ יודישע — קיינער וועט איהם קיין וואָרט נישט זאָגען. דאָס געזעץ איז געגען אייך, ערנאַ. האָט איהר פּראָבירט רעדען מיט איהם?

— עס האָט קיין צוועק נישט.

— אמת, איצט האָט עס פּאַקטיש קיין צוועק נישט.

— איך וויל דאָס קינד נישט האָבען! — האָב איך אויסגעשריגען. — איך וויל נישט זיין די מוטער פון זיין קינד. איך וועל עס סיי-ווי דער'הרגענען שפּעטער, בעסער איצט.

— מיין פריילין, איך טאָר עס נישט און קען דאָס נישט טון. איך טאָר אייך נישט העלפען. נאָר ווייסט איהר, וואָס איך האָב נעכטען געהערט? מ'רעדט וועגען שאַפען אַ געזעץ, אַז ווען אַ יודיש מיידעל ווערט שוואַנגער פון אַ קריסט, דעמאָלט איז זי געצוואונגען זיך צו לאָזען אָפּערירען — צי זי וויל, צי נישט, יאָ, דאָס האָב איך געהערט. צי עס וועט דערצו קומען, ווייס איך נישט, אַלענפאַלס, מיט אייך איז די זאַך אַנדערש.

און רעדענדיג מיט מיר, האָט ער עפּעס געשריבען אויף אַ קליין שטיקעל פּאַפּיר.

— אָט איז אַ בריף צו מיינעם אַ קאָלעגע. דער דאָקטאָר איז אַ קאָמוניסט און האָט וועגען דעם ענין גאַנץ אַנדערע אנשויאונגען. געהט צו איהם, אפשר וועט ער אייך העלפען.

איך בין אַוועק פון איהם אין אַ בעסערער שטימונג, ווי איך בין געקומען. אין יעניגער ווי צוואַנציג מינוט בין איך שוין געשטאַנען אין פּאָדער-צימער פון דעם דאָקטאָר, צו וועלכען דאָקטאָר מייער האָט מיך געשיקט.

אָבער דער דאָקטאָר אַליין איז נישט אַרויסגעקומען צו מיר. אנשטאָט איהם האָט זיך בעוויזען אַ קליינע פרוי מיט אַ דעליקאַטען פּנים און אַ שטילער איינדרוקספולער שטימע.

איך האָב געפיהלט צוטרוי צו איהר און איהר געגעבען דאָס בריוועל.

— מיין מאַן איז אַוועקגעפאָהרען אויף אַ אונבעשטימטער צייט. — האָט זי מיר ערקלערט א״ה אויסגעשריגען.

איך גלויב, אַז ער וועט זיך אַזוי גיך נישט אומקערען קיין דייטשלאַנד.

— אָ, מיין גאָט! — האָב איך אויסגעשריגען געגען מיין ווילען.

די פרוי איז צוגעקומען צו מיר גאַנץ נאָהענט.

— זעצט זיך, טייערע — האָט זי געזאָגט — און זיך אַליין אויך אַוועקגעזעצט. מעגליך, אַז איך וועל קענען אייך יוי עס איז העלפען. איך וועל אייך שטעלען פראַגען און איהר ענטפערט בלויז מיט אַ שאָקעל מיט'ן קאָפּ: יאָ אָדער ניין.

שוין אויף דער ערשטער פראַגע האָב איך געענטפערט „יאָ“, ווייל זי האָט געטראָפען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך — וואָס איז אייגענטליך געווען נישט שווער, נאָכדעם, ווי זי האָט איבער געלייענט דאָקטאָר מייער'ס בריוועל.

איך האָב איהר אַלצדינג דערצעהלט — אפילו מעהר אויפריכטיג, ווי דאָקטאָר מייער'ן. ווייל זי איז דאָך פאָרט געווען א פרוי.

ווען איך האָב פערלאָזען איהר הויז, האָב איך אין מיין טאַש געהאַט אַן'אַנדער אדרעס. עס איז געווען אַ שפּיטאָל, אָדער אפשר אַ סאַנאַטאָריע.

— איהר וועט שוין אַליין אויסגעפינען — האָט זי צו מיר געזאָגט. איהר וועט זיך נאָכפרעגען אויף „שוועסטער סוזאַנאַ“, איהר וועט זאָגען, אַז איהר קומט פון מיר.

— ווי איך פערשטעה, איז דאָס אַ פרויען-שפּיטאָל?

— ניין, עס איז אַ רעגירונגס-אינסטיטוציע — האָט מיין פריינדין געענטפערט און צוגעגעבען — איהר וועט שוין אַליין זעהען.

(ווייטער—מאָרגען)